

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

4

MANİSA'NIN SOMA İLÇESİNDE BAŞTA 13 MAYIS 2014 TARİHİNDE OLMAK ÜZERE MEYDANA GELEN MADEN KAZALARININ ARAŞTIRILARAK BU SEKTÖRDE ALINMASI GEREKEN İŞ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ TEDBİRLERİNİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

07 Ağustos 2014 Perşembe

**MANİSA'NIN SOMA İLÇESİNDE BAŞTA 13 MAYIS 2014 TARİHİNDE OLMAK ÜZERE MEYDANA GELEN MADEN
KAZALARININ ARAŞTIRILARAK BU SEKTÖRDE ALINMASI GEREKEN İŞ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ
TEDBİRLERİNİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU**

GÖRÜŞME TUTANAKLARI

07 Ağustos 2014 Perşembe

---0---

K O N U

Sayfa

13 Mayıs 2014 tarihinde Soma'da meydana gelen maden kazasından kurtulan iki işçiyle yapılan görüşme

1:31

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

BİRİNCİ OTURUM

1:31

İbrahim GENÇ (Maden İşçisi)

1:4, 5:18, 20,
22:23, 27:28,
30:31

Bahtiyar ÜNVER (Hacettepe Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof.
Dr.)

2:4, 5:31

Yusuf KOÇHAN (Maden İşçisi)

4, 5:6, 8, 11:12,
13, 14, 15:31

Açılma Saati: 11.23

Kapanma Saati: 13.07

BİRİNCİ OTURUM

7 Ağustos 2014 Perşembe

Açılma Saati: 11.23

KOMİSYON BAŞKANI: Ali Rıza ALABOYUN (Aksaray)

(13 Mayıs 2014 tarihinde Soma'da meydana gelen maden kazasından kurtulan iki işçiyle yapılan görüşme)

-----0-----

BAŞKAN – Toplantıyı açıyorum.

Hoş geldiniz.

İbrahim, öncelikle geçmiş olsun, hoş geldin diyorum sana.

İBRAHİM GENÇ – Allah razı olsun.

BAŞKAN – Sen Spanosunda görev yapıyordun, orada, tabii, senin de şahit olduğun birçok olaylar var. Orada çok arkadaşımızı kaybettik, 200' ün üzerinde arkadaşımızı kaybettik ve orada hava borusunu, hortumunu keserek sağ kalmayı başarabilmiş tek arkadaşımız sensin, oradaki olaylara şahit olmuş olan da sensin. O travmayı yaşadın. Öncelikle böyle bir şeyden dolayı sana tekrar geçmiş olsun diyoruz, arkadaşlarımıza, milletimize de başsağlığı diliyoruz.

Tabii, biz öncelikle sizleri bir dinleyelim. Eğer ileride uygun görülürse belki Komisyonumuza çok detaylı çağırırız, Komisyon üyelerimizle bir daha sizi dinleyebiliriz.

Oldu mu Yusuf?

Yusuf sen de hoş geldin tekrar, sana da geçmiş olsun.

YUSUF KOÇHAN – Hoş bulduk. Sağ olun. Teşekkür ederim.

BAŞKAN – İbrahim, sen neler yaşadın? Seninle ben bir telefon görüşmesi yaptım ama...

İBRAHİM GENÇ – Tanışma babında.

BAŞKAN – Tanışma babında. Tabii, kısa bir şeydi, geçen cuma günü. O telefonda bana anlattıklarını veya onun daha detaylarını seninle burada bir görüşmek isteriz. Çünkü burada 301 insanın vebali var hepimizin üstünde. O vebal çerçevesinde buna bir açıklık getirelim. Biz kimseyi suçlayacak da değiliz, savcı değiliz çünkü biz, araştırıyoruz, soruşturma komisyonu da değiliz. Yusuf da biliyor, biz oraya gittiğimizde de söyledik. Burada haritalarımız da var. Bizi sağlıklı bir şekilde bilgilendirirsen hem 301 insanımızın, şehidimizin aileleri adına hem Türkiye Büyük Millet Meclisi adına güzel bir iş yapacağımız kanaatindeyim.

Buyur, mikrofon sende.

İBRAHİM GENÇ – Şimdi, zamanımız varsa, öncelikle...

BAŞKAN – Zamanımız bol, sorunumuz yok.

İBRAHİM GENÇ – On yıldır Soma Kömür İşletmelerinde, daha öncesinde de bu “Balcı...” adındaydı, daha sonrasında Soma Kömür İşletmeleri olarak 2009'dan beri Eynesek bölgesinde çalışıyorum.

Öncelikle, benim bir sitemim var, bunu bir dillendireyim, ondan sonra konuşayım diye düşündüm.

BAŞKAN – Sen her konuda rahat konuşabilirsin, istediğin şekilde konuş, buyur.

İBRAHİM GENÇ – Bu olayın üzerinden çok zaman geçti, çok gün geçti ama oradan tek kurtulmamdan kimsenin haberi yokmuş gibi oldu. Sizin aramanız dahi bana şey geldi...

BAŞKAN – Sürpriz oldu.

İBRAHİM GENÇ – Şüpheli geldi, “Sürpriz” demeyeyim, şüpheli geldi. Acaba doğru bir yerden mi araniyorum? “Medisten araniyorsun.” dediler ama şu ana kadar beni hiç kimse aramamış, sormamış. Ondan sonra araştırdım -böyle bir Komisyonun oluşturulduğundan dahi bir bilgim yoktu benim- böyle bir Komisyon kurulmuş. Neticesinde, hiç kimse aramadı. Biz taşeron sistemiyle çalışıyoruz, kendi taşeronum dahi beni aramadı. Bir de ben taşerondan çıkan tek kişiyim. Bizim ekipten 57 kişi girdi, 56 kişi öldü, diğer arkadaşlarım öldü, tek ben çıktım ama “Geçmiş olsun.” diye dahi aranmadım.

YUSUF KOÇHAN – Aynı, hepimiz aynı.

İBRAHİM GENÇ – Ben psikolojik tedavi görmek için psikologları kendim buldum. Bir devlet kuruluşu olsun, özel bir kuruluş olsun gelip beni hiç aramadı bile. Yani ölen arkadaşlarımıza saygımız sonsuz, Allah rahmet eylesin ama sözle dahi olsa bütün her şeyi ölenlerin üzerinden yürütmeye çalıştılar ama ne kadar yürütülüyor bilgim yok. Psikolojik tedavi için ben kendim buldum, araştırdım. Soma'da çok yer gezdim, en sonunda bir yer kurmuşlar, AFAD'ın bir birimi herhâlde, orada ben kendim tedavi görüyorum. Bu tedavi her

hafta değişik doktorların gelmesiyle oluyor. Dediler ki: "Sürekli bir doktorla görüşmen gerekiyor." İzmir'de bir tane doktorla anlaşmışlar ama ben dedim ki: Benim her zaman İzmir'e gidip gelmeye bütçem yetmez, bu karşılanırsa öyle gidebilirim. O da olumsuz çıktı karşıma. Kendimce böyle bir sitemim var, aranmadığımdan dolayı sitemim var. Çevremdeki arkadaşlarım ailelerine gösteriyor sokakta dolaşırken, eşine diyor ki: "Bak bu çıkan tek arkadaş." Bunu arkadaşlarım bile biliyor ama hiçbir şirket yetkilisi olsun, devlet yetkilisi olsun veya diğer kimseler olsun, hiç kimse beni arayıp sormadı. İki defa Kızılay'dan yardım kolisi geldi, bir de Kaymakamlığın verdiği 500'er lira. İki defa para aldık. Yani yapılan yardım bu. Maddi anlamdaki sıkıntılarımız, herkesin vardır ama benim öncelikle manevi anlamda, geçmiş olsun babında en azından benim taşeronum veya bir şirket yetkilisi, oradan tek çıkmışım, herkes bunu biliyor, kimse çıkıp da aramadı beni. Böyle bir sitemim var. Sizin aramanız dahi bana şüpheli geldi, "Acaba doğru bir yerden mi arıyorum, yoksa üçkâğıt mı?" Ben bunu düşündüm. Araştırdım sonra, doğruymuş, tamam, kabul ettim buraya gelmeyi. Sitemim bu.

O gün her zamanki gibi çalışmak için girdik biz oraya.

BAŞKAN – Sen gündüz vardiyasında mıydın?

İBRAHİM GENÇ – Gündüz vardiyasında idim.

Değişik bir şey yoktu ama son bir aydan beri tahminimiz böyle ocak içerisindeki ısıнын çok olduğunu biliyoruz ama biz, çalışma şeklimiz çok rahat olmadığından dolayı, çoğu zaten -ben Yusuf arkadaşımızı bile, isim olarak tanımiyorum, sima olarak tanıyorum- kişilerin veya yerlerin nasıl olduğunu bilmiyoruz. Bizim tek bir yerimiz var, biz sadece orayı biliriz. Çalışma şekli çok stresli, sıkıcı. O gün tarama işi yapıyordum ben.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Sen tarama ustası mısın?

İBRAHİM GENÇ – Normalde ayak ustasıyım ama klasik ayaklarda sökümcü ustasıydım, yarı mekanize olduktan sonra havacı arkadaşlar orada çalışıyorlardı, ben taramaya gidiyordum. O gün de taramadaydım. İşte her zamanki gibi iş sıkıcı, stresli, haddinden fazla iş yapamama korkusu, yapamadığın zaman karşıdan alacağın tepkinin korkusu, çavuşların tepkisi, malzeme sıkıntısı haddinden fazla, bir iş yapacaksın malzeme yok, çavuş diyor ki: "Git bul gel." Arkadaşım, nereden bulayım ben? Olan bir şeyi bulmasam suç benim ama yok bir şey, malzemen yok senin. Git iki saat bir malzeme bul gel, ondan sonra işi yetiştirmek için uğraşsın artık.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Malzemeden kastın neler mesela?

BAŞKAN – TH demek...

İBRAHİM GENÇ – Her bir malzeme, TH olur, saplaması olur, kelepçesi olur, fırçası olur... Hiçbir şey elinin altına hazır olarak gelmiyor zaten, gidiyor bir yerden buluyorsun. "Pres" dediğimiz tamir işlemi oluyor, tekrarında presçi gelmez, kendin basmaya çalışırsın yasaktır ama işi yetiştirmek sen bunu kendin yapıyorsun bazen. Bu yasaktır, sadece bunu presçinin yapması gerekir. Orada kazalandığın zaman hiç kimse sorumluluk almaz. Bunu amirler de biliyor, çavuşun da biliyor, arkadaşın da biliyor ama bunu hiç kimse önemsemez. Sadece "Ben işi yetiştireyim, laf yemeyim, yevmiyem kalkmasın." diye uğraşırsın.

O gün bir kasa koyduk, zaten bir kasa anca koyuluyordu, yerimizde, sıcaktı, ortam çok sıcak, baskılı...

BAŞKAN – "Kasa" derken...

İBRAHİM GENÇ – TH...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Tam olarak hangi noktada koydun şeyi bakalım mı? Şu daha mı yeni?

BAŞKAN – En son 2013 şu.

Şurada gösterebilir misin İbrahim?

İBRAHİM GENÇ – Şuradaydı yani...

BAŞKAN – Sen S-3 yarı mekanizedeydin.

İBRAHİM GENÇ – Evet.

BAŞKAN – Tamam yani S panosunda S-3 yarı mekanize ayağının önünde taramadaydın.

İBRAHİM GENÇ – Kırıcının bulunduğu bir mevki var orada.

BAŞKAN – Tamam yani ana galeride değildin sen o aşamada, o olay olduğunda.

İBRAHİM GENÇ – Yok, ayak yönündeki taramadaydım.

BAŞKAN – S-3 yarı mekanizmada ayak önündeki taramadaydın sen yani aşağı yukarı ana galeriye de bir 150 metre falan mesafe var.

İBRAHİM GENÇ – Zor zahmet işimizi bitirdik, gündüz vardiyası olduğundan dolayı problem oluyor, erken göndermiyorlar, saat üçe on kala işimizi bitirdik, iki arkadaş, bir de ben üç kişiyiz toplamda, yürüdük.

BAŞKAN – Kim kimdi onlar, isimlerini hatırlıyor musun?

İBRAHİM GENÇ – Soy ismini bilmiyorum, Davut diye bir arkadaşım vardı, Özgür Çevirgen vardı yedek, biz üçümüz de ustaydık da bir de ben vardım. İşimizi bitirdik “Biz gidiyoruz.” dedik çavuşa “Yeriniz temizse gidin.” dedi. Saat üçe beş kala anayola çıkmaya bir 15-20 metre bir zaman kaldı.

BAŞKAN – Sen daha anayola çıkmamıştın...

İBRAHİM GENÇ – Daha çıkmadıydım, çantamı aldım ben...

BAŞKAN – Yani bana söylediğin üçe on kala çıkışa geçtin ve de üçe beş kala anayola çıkışa 15-20 metre kala...

İBRAHİM GENÇ – Oraya geldiğim zaman hafif bir duman gelmiş...

BAŞKAN – Duman hafifti o zaman.

İBRAHİM GENÇ – Hafifti.

Orada bizim şalterci vardı, İbrahim adında bir arkadaşımız vardı...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Tam olarak yerini bir işaretleyelim.

BAŞKAN – Sen şuradaydın...

İBRAHİM GENÇ – Ayağının önündeyim yani şurada bir yerde, burası bizim ayaktır, ben burada ayağın önünde çalışıyorum.

BAŞKAN – Oraya 14.50’de buradan hareket ettin, şu istikamete...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Şuralarda filansın sen.

İBRAHİM GENÇ – Evet.

Bura ayak ilerlemeyse eğer ben şurada bir yerlerdeyim, ayağa yakın bir yerde.

Buradan çıktım, işte bizim anayola çıkma şu... Şuradayım, yazının olduğu bir bölgedeyim.

BAŞKAN – 14.55’te buradasın.

İBRAHİM GENÇ – Ortalama.

BAŞKAN – Hafif duman var.

İBRAHİM GENÇ – Hafif duman var, şurada da bizim başçavuşlar var, telefonla görüşüyorlar, tertip veriyorlar herhâlde. Ben buraya geldiğim zaman buradaki şartlerdeki arkadaş bağılıyor: “Başçavuş, anayol yanıyormuş, ayakları boşaltacakmışsınız.” Bilgiyi nereden aldı bilmiyorum. Öyle deyince ben biraz hızlandım, buraya geldim duman yoğunlaştı, bandın altından geçtim, anayola çıktım.

BAŞKAN – Anayola gelince duman yoğunlaştı.

İBRAHİM GENÇ – Yoğunlaştı yani.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Sizin hava şuradan geliyor, burayı dolaşıyor, böyle gidiyor değil mi?

Kapı nerede burada?

YUSUF KOÇHAN – Kapılar son çıkıştaymış.

İBRAHİM GENÇ – Şurada kapılar var.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Şurada da olması lazım. Şu vantilatör, nereyi havalandırıyor?

İBRAHİM GENÇ – S-3 klasik ayak bu ama biz buradayız. Biz buraya gidiyoruz, hava buradan geliyor, buradan dolaşıp şuraya çıkıyor.

BAŞKAN – Sen şuraya gelene kadar hiç kirli havaya rastlamadın, hava buradan geliyor, burada yani tam 14.55’te anayola 20 metre kala...

İBRAHİM GENÇ – Dumanın geldiğini gördük biz.

BAŞKAN – Fakat anayola çıkınca duman birden mi şey yaptı?

İBRAHİM GENÇ – Duman yoğunluk olarak geliyordu artık, ben anayola çıktığım zaman duman yoğunluğunu artırıyor.

Şurada kapılar olması gerekiyor, şurada 2 tane veya 3 tane yanlış hatırlamıyorsam, 2 olduğunu hatırlıyorum da 3’üncüyü hatırlayamıyorum.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – İşte orada kapılar açılrsa...

İBRAHİM GENÇ – Açtım, birini kendim açtım buradaki kapının, birini bir arkadaş açtı, hava buradan dolaşmasın da direkt anayoldan gitsin diye.

Şurada bizim telefonumuz var bir tane daha hava çıkışında.

BAŞKAN – Nerede o? Şu S-2 yarı mekanizmanın çıkışında mı?

İBRAHİM GENÇ – Şurada olması lazım, bizim hava çıkışı şurası olması lazım...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Şurada 2 tane kapı vardı, sen şu ikisinin arasında...

İBRAHİM GENÇ – 2 tane kapı var, 2'sini de açtık biz orada.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – 2 tane kapı açıldı, birini sen açtın, birini arkadaşın açtı.

İBRAHİM GENÇ – Şurada da hava çıkışı, şurada bizim telefonumuz var, telefon numaralarını bilmiyorum.

BAŞKAN – Hangisi, telefonun tam yeri? Hava çıkışı şurada, hava çıkışı şöyle geliyor şurada, tam çıkışta mı?

İBRAHİM GENÇ – Tam çıkışta anayolda telefonumuz var bizim.

BAŞKAN – Yani hava çıkışı böyle gitmiyor, ondan böyle çizdim.

İBRAHİM GENÇ – Burada telefonla Koray Bey görüşüyordu ama duman yoğunlaşınca Koray Bey'in dediği: "Arkadaşlar, biz bu yoldan çıkamayız, çıkarsak hepimiz bant boyunda kalırız, bu hava çıkışına girelim."

BAŞKAN – Koray Bey kiminle konuştu?

İBRAHİM GENÇ – Onu bilmiyorum.

YUSUF KOÇHAN – Adayla konuşmuştur.

BAŞKAN – Ada, yukarıyla, izlemeyle.

YUSUF KOÇHAN – İzlemeyi aradı, zaten bu patlamadan beşi geçse, ben zaten kendim aradım, benim arkadaşlarım...

BAŞKAN – Sen Koray Bey'le...

YUSUF KOÇHAN – Yukarı izlemeyi aradık biz, izlemeyi arayınca...

BAŞKAN – Sen S panosuyla irtibat kuramadın...

YUSUF KOÇHAN – Ben kendim kuramadım da izlemeyi aradık, izleme onlarla kurdu...

BAŞKAN – Yani demek ki Koray Bey izlemeyle kurdu. Tamam, orası açıklandı şimdi.

İBRAHİM GENÇ – Kiminle görüştüğünü ben bilmiyorum.

BAŞKAN – İzlemeyle görüştü. Yusuf'un da ifadeleri doğru, teyit ediyor.

İBRAHİM GENÇ – Ben oraya vardığım zaman telefonla görüşme bitti, kapatıldı. "Arkadaşlar, biz bu yoldan çıkamayız, hepimiz bu bant boyunda kalırız, ölürüz, bu hava çıkışa gidelim, duman gitsin -olayın büyüklüğünden belki haberi yoktu, bilmiyorum- arkadan bu duman dolaşıp gelene kadar bu anayoldaki duman gider, biz de temiz havaya çıkarız." Biz buradan duman geleceğini de...

BAŞKAN – Bunu bizzat söyledi, konuştu sizinle.

İBRAHİM GENÇ – Biz arkadan duman gelip bizi sıkıştıracağını farkındayız onun da.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Ama zaten siz kapıları kapatınca şuradan artık hava geçmez oldu değil mi?

İBRAHİM GENÇ – Mutlaka gelir, az da olsun gelir, mutlaka gelecek.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Az da olsa gelir.

O zaman şuraya o şeyleri kapatmaya çalıştı senin söylediğin...

BAŞKAN – Perdeleme yaptı.

İBRAHİM GENÇ – Yok, bizim daha sonraki perdeleme işi şu S-3'le S-2'nin arasında şurada bir irtibat var, bu irtibat kapatılırdı buraya duman hiç gelmeyecekti.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Duman hiç gelmezdi, anladım.

BAŞKAN – Şura mı Hocam tam olarak?

İBRAHİM GENÇ – Orada bizim irtibatımız var S-3'le S-2'nin irtibatı var.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Şurası değil mi? Şu ikisinin arasındaki yer.

İBRAHİM GENÇ – Evet, kısa bir yer zaten orası.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Zaten vantilatör de var orada.

İBRAHİM GENÇ – Şimdi, biz ilk etapta “shunting” dediğimiz malzeme taşımak için kullandığımız bir alet var orada raylı sistem, onun kolum kalınlığında bir hava hortumu var.

BAŞKAN – Yani “Kolum kalınlığında” dediğin 8-10 santim çapında mı?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Kalındır şöyle, basınçlı hava borusu.

BAŞKAN – Kayıtlara geçsin diye söylüyorum. 8 santim çapında bir...

İBRAHİM GENÇ – Bir avuç onu kavramaz.

BAŞKAN – Plastik mi o hortum?

İBRAHİM GENÇ – Plastik, esnek bir hortum.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Bu monoray, bir ray üzerinden hareket eden, basınçlı havayla çalışan kısa mesafede yük taşımakta kullanılan bir “shunting” dediği o.

BAŞKAN – Ana hava boruları metal miydi?

İBRAHİM GENÇ - Plastikti.

BAŞKAN – Yok, yok, monorayınkini demiyorum; ana, böyle hani duvarda monte...

İBRAHİM GENÇ - Onlar da plastikti.

BAŞKAN – Büyük olan, daha büyük.

İBRAHİM GENÇ - Onlar biraz daha büyük.

BAŞKAN – Onlar da plastikti.

İBRAHİM GENÇ - Plastikti.

Biz dumanın hızlı gitmesi için Koray Bey’le beraber “shunting” dediğimiz monorayın hortumunu kestik, vanayı açtık, havaya tutuyoruz biz, hava hızlı gitsin, bizim olduğumuz bölgeye girmesin hiç, ana yola tutuyoruz biz havayı.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Geliyor mu o onda hava?

İBRAHİM GENÇ - Hava geliyor, hava hiç kesilmedi.

BAŞKAN – Basınçlı bir hava geliyor, hiç kesilmedi.

İBRAHİM GENÇ - Hiç kesilmedi. Onun yeri farklı.

YUSUF KOÇHAN - O hava girişi yukarıdan geliyor çünkü o hava sistemi yukarıdan geldiği için, bizim patlamanın olduğu yerden gelmiyor.

BAŞKAN - Anladım, bu başka yerden...

YUSUF KOÇHAN - Başka ana yoldan geliyor onlar, hava çıkışından geliyor hava.

İBRAHİM GENÇ – Biz havayı açtık orada. Koray Bey...

BAŞKAN – Havayı ters istikamete değil bu istikamete verdiniz. Yani havanın çıkışına doğru.

İBRAHİM GENÇ – Zaten duman gidiyor da.

BAŞKAN – Duman daha hızlı gitsin diye.

İBRAHİM GENÇ – Biz havayı dumana karşı hızlı gitsin diye tuttuk. O arada Koray Bey diyor ki -Osman Çavuş vardı bir tane- Osman Çavuş hortumu eline tut, havaya doğru tut bu şekilde, buradan kimseyi geçirme sorumlusu sen olursun çünkü aşırı yoğun bir duman var.

BAŞKAN – Havanın gelişine mi Hocam, tersine mi?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Havayı hızlandırın diye. Daha hızlı çıksın diye.

İBRAHİM GENÇ – Havayı hızlandırın.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Yani arkadan gelen dumanın kesileceğini yangın bittikten sonra düşündüğü için. Bir an önce o duman gitsin de arkadan temiz hava gelsin.

YUSUF KOÇHAN – Onlar büyük patlama olduğunun farkına varmadılar, ben söyledim onlara.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Küçük bir yangın var anladılar onlar.

İBRAHİM GENÇ – Evet. Daha sonrasında bizim gaz maskesi dediğimiz maskeye güvenemiyorum. Koray Bey diyor ki, o arada küfür de ediyor: “Ya şu maskeye güvenebilsem şu perdeleme yapmak için rahat rahat gidip geleceğim.”

Orada birkaç tane arkadaş ona maske verdi, 3 tane maske verdik, kendi maskesi yoktu o gün, belinde maskesi yoktu. Kendisi 3 tane maske aldı, perdelemek için şu bizim irtibata kadar gitti geldi.

BAŞKAN – S-3 irtibatına kadar gitti. Yani oradan S-3’e kirli hava gitmesin.

İBRAHİM GENÇ – Gitmesin diye perdelemek için gitti.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – – Perdeleyip bütün insanı o dumanın gelmediği yerde...

İBRAHİM GENÇ – Beklesinler.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Akıllıca bir şey tabii o.

YUSUF KOÇHAN – Çok mücadele etmiş çocuklar.

İBRAHİM GENÇ – Geri geldiğinde “Arkadaşlar, çok geç kaldım, yapamadım.” dedi. Ondan sonra saat...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Neyle perdeleyecekti orayı?

İBRAHİM GENÇ – Orada fan bezi olur.

BAŞKAN – Çuval olur.

İBRAHİM GENÇ – Çuval olur. Orası bir de alçaktı ama niye... Ama dedi ki şey yapmadan, duman yoğunlaştı, perdelemeyi yapamadım.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – O kadar duman geldi ki “yapamadım” dedi.

YUSUF KOÇHAN – Hiç olmazsa bir patlatsaydı orayı, bir kasa göçürseydi.

İBRAHİM GENÇ – Tabii, sağlam kasayı...

BAŞKAN – S-3 daha alt koddan değil mi?

İBRAHİM GENÇ – Evet, bunun altında.

BAŞKAN – S-2 üstte, S-3 altta.

İBRAHİM GENÇ – Evet.

BAŞKAN – Evet.

İBRAHİM GENÇ – Yanımıza geldiği zaman “Arkadaşlar çok geç kaldım, yapamadım, bekleyeceğiz” dedi. Bu arada saat dörde on var, o zamana kadar arkadaşlar ayaktaydı. Yolda çok kargaşa var. Ben bandın üstüne çıktım, elim kolum bağlı sadece bekliyorum. Bayılan arkadaşlar var, belki ilk etapta ölmüyorlardır, bilmiyorum. Bayılan arkadaşlar var, şimdi taşıyorlar, bir şeyler yapıyor. Ya arkadaşım, kendi dilimle, ölen insana dokunmayın, enerjinizi harcamayın, kurtarılacak bir bölgemiz hiç yok. Yani sen buradan taşısan buraya götürsen yine bir şey fayda etmeyecek.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Doğru.

İBRAHİM GENÇ – Kendi enerjini harcama ölen öldüğü yerde kalsın, dokunma. Tabii, bunu kimi insanlık namına olur, taşımaya çalışıyor, bir şey yapıyor, iki dakika sonra üzerine kendi de yıkılıyor. Bu arada plastik hortumda biz 15-20 tane falan bir delik deldik, hava hortumuna.

BAŞKAN – Neyle deldiniz?

İBRAHİM GENÇ – Çivi bulduk orada bir tane, çiviyle deldik.

BAŞKAN – Hortum kalın tabii, kesemediniz değil mi?

İBRAHİM GENÇ – Kesmeyi düşünmedik, sadece delik delelim herkes faydalansın.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Oradan hava alsın, anladım.

BAŞKAN – Güzel.

YUSUF KOÇHAN – Herkes alsın oksijeni.

BAŞKAN – Güzel bir düşünce evet.

İBRAHİM GENÇ – Onda hava alanlar da oldu, almayanlar da.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Hava geliyor muydu oradan bol bol?

YUSUF KOÇHAN – Hava bol bol geliyordu.

İBRAHİM GENÇ – Plastik hortumda bizim hava hattına hiç hava kesilmedi.

BAŞKAN – Merkezden geldiği için.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – İyi ama niye o zaman, o havayı daha çok kullanmak istemediler, düşünmediler senin gibi diğerleri?

İBRAHİM GENÇ – Şimdi, Hocam, çok panik yaptılar. Böyle bandımız var bizim, bandın üstüne çıktığım yerde çok kargaşalar var, kimi kaktırıyor, kimi ittiriyor, bir şeyler yapıyor. Ben çıktım, elimi böyle bağladım. Arkadaşlar, ölen arkadaşlara dokunmayın, enerjinizi harcamayın, yapacak bir şey yok, bekleyeceğiz. Duman arkamızdan gelmeye başladı saat dörde on falan var herhâlde, tahminim saatim yoktu elimde.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Bu dumanın yoğunluğunda bir değişim oldu mu bu zaman zarfında?

BAŞKAN – Arttı mı sürekli?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Arttı mı azaldı mı, ne oldu, hep aynı mıydı?

İBRAHİM GENÇ – Yoğunluk hep aynıydı.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Aynıydı tamam.

BAŞKAN – Yani önce bir hafif geldi, sonra yoğun geldi, o yoğunluk devam etti.

İBRAHİM GENÇ – Yoğunluk öyle devam etti.

Ben dedim oradaki arkadaşlara duyurabildiğim kadar: “Arkadaşlar, hakkınızı helal edin, biz buradan bugün hiçbirimiz çıkamayız, çıkmamız mümkün değil.” İşte hepimizin gözünde bir endişe, korku. İşte, orada “İbrahim, ne yapacağız?” “Ağabey - arkadaşlarıma- yapacak hiçbir şey yok, öleceğiz.” “Eyvah!”, böyle çaresiz bir şekilde. Tabii, ben de ilk önce kendi direncimi kaybettim bir anda, sonra da düşündüm “Direnmem lazım, direne bildiğin kadar diren, ölürsen de öl ama önce bir diren.” Sonra herkes saat dörde on kala arkadan da duman gelince...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Ama bu arada o sizin deldiğiniz deliklerden hava geliyor yani.

İBRAHİM GENÇ – Ben kullanmadım o zamana kadar kullanmadım hiç.

BAŞKAN – Hiç kullanan oldu mu senden önce, kullanmaya çalışanlar?

İBRAHİM GENÇ – Kullandılar.

Gaz maskesi dediğimiz maskeyi elimde aldım hazır beklettim, o anda taktım, işte dörde on kala, arkamızdan duman geldi, çaresiz kaldığımızın farkına vardık. Ana yola yüklendi herkes, ana yoldaki duman daha yoğun.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Daha fazla.

Tabii, siz oraya sadece baypas yapan az bir duman geliyor onun için daha fazla kalabilmişler, ana yola çıksalar orası yüksek.

İBRAHİM GENÇ – Arkadaşlar geri çekildi, tabii, bu arada nefes alıyorlar, alınan nefes ciğeri mahvediyor, oturdukları yerde kaldı arkadaşlar.

BAŞKAN – Nefes aldıktan sonra kaç dakika içerisinde böyle birden çöktüler veya düştüler?

İBRAHİM GENÇ – Dakikasını bilemem ama çok zaman değildir. Ben maskemi taktım bu arada, bir on dakika falan kullandım. Herkes kargaşa bitti, bandın üstünden indim aşağıya, Koray Bey vardı orada rahmetli, vardım yanına: “Şef ne yapacağız?” Hoca derlerdi, işte, namaz kılıyoruz, “Hocam, yapacak bir şey yok.” dedi, geri yığıldı kaldı.

BAŞKAN – Söyler söylemez mi yığıldı?

İBRAHİM GENÇ – Evet. Ama bu arada hortumu bir kendine tutuyor, bir arkadaşına tutuyor, diğerine tutuyor.

BAŞKAN – Temiz hava hortumunu.

İBRAHİM GENÇ – Temiz hava hortumunu, benim kullandığım hortumu o kullanıyordu, işte, birbirini tutuyor, sadece kendine tutmuyor, işte çaba sarf ediyor, bir şeyler yapmaya çalışıyor. O da öyle bayıldı gitti. Feridun diye bir arkadaşım vardı, “Gel havayı kullanalım.” dedi. Koray Bey iyi bir amirdi. Yüzüne baktım kaldım, arkadaş dedi: “Hocam, gel havayı kullanalım.” Şimdi havayı kullanıyoruz. Ben şunu gördüm arkadaşlardaki gaz maskelerinin bir aparatı var, hepimizdeki maskelerin bir aparatı var, ağza alınıyor, burnu kapatıyor. Bu arkadaşlarda burnunu kapatan hiçbir arkadaş görmedim ben.

BAŞKAN – Ağza aldılar ama burunlarını kapatmadılar.

İBRAHİM GENÇ – Evet.

Maske yok Feridun’da, işte çıkarmış, atmış. Ben maskemi iplerini kestim bıçakla, sadece burnumdaki aparat kaldı.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Burnunu kapattın tıkadın yani, güzel, bravo.

İBRAHİM GENÇ – Feridun’a diyorum ki: “Arkadaşım, şu burnunu kapat.” Defalarca kendi elimle sıktım burnunu. Elime vuruyor benim, rahatsız oluyor herhâlde, çek elini der gibi. On dakika beraber hava aldık, sonra ayağa kalktı, “Gitme.” dedim, tuttum kolundan. Gitti, düştü orada kaldı. Oradaki plastik hortumu...

BAŞKAN – Kaç metre sonra düştü Feridun?

İBRAHİM GENÇ – Metre değil, bir metre.

BAŞKAN – Bir metre sonra.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Plastik hortumlar hangi seviyede, yukarıda mı aşağıda mı?

YUSUF KOÇHAN – Aşağıda.

İBRAHİM GENÇ – Şimdi oradan kalktığımız zaman çok rahat bir şekilde hava alacağız, bizim buramıza gelir mesela. Belki de oraya hava almaya mı gitmek istedi bilemedim, kolunu tuttum ama durmadı, düştü orada öldü.

BAŞKAN – Sen kolunu bıraktın 1 metre bile gidemedi düştü, öyle mi?

İBRAHİM GENÇ – Evet.

Belki de oradaki plastik hortumdan mı hava almak istedi onu bilemiyorum. Bir arkadaş daha vardı, “Ağabey havayı bana da versene be” dedi. Ben de hava hortumunu aramdan aldım, bu şekilde tutuyordum, o da geldi, onda da burundaki aparat yok, maskesi yok, iki dakika nefes aldı orada kucacımda o da öldü veya bayıldı.

BAŞKAN – Yani sen burnunu kapatmakla çok iyi bir iş yapmışın yani.

İBRAHİM GENÇ – Ben yaptığının farkındayım.

BAŞKAN – Sadece ağızdan nefes alıp temiz hava ver, riski düşürmüşsün.

İBRAHİM GENÇ – Bu şekilde bir yerdedik, bu şekilde dura dura işte boyun damarlarım gerilmeye başladı, başım ağrımaya başladı, pozisyonumu değiştirmem gerektiğinin de farkına vardım, ciğerim şişmiyor nefes alırken, ters dönmem gerekti, işte nefesimi bir kere tuttum ayağa kalktım, döndüm, oturacak yer yok, yani belki anlatırken herkes anlayamayabilir, anlamayan bir insan hadi lan diyebilir de oturacak bir yer yok. Herkes üst üste, yan yana düşmüş. Oturdum, İsmail Canbal diye bir ağabeyimiz vardı, yanı sırtına oturdum, yanı yanına oturdum. Onun kolunda saat olduğunu biliyordum. Kolunu böyle çektim, saate baktım, beşi yirmi geçiyor ama bu zamanda hiç kimsede ses yok, en son Feridun vardı, o da gitti.

BAŞKAN – Hareket yok.

İBRAHİM GENÇ – Hareket kesildi.

Ben sürekli lambamı salıyorum; işte arkama salıyorum, önüme salıyorum, sağa sola salıyorum, bir tane benim gibi adam varsa gelsin, beraber faydalanalım diye.

BAŞKAN – Sinyal veriyorsun insanlara.

İBRAHİM GENÇ – Nefesimi tutuyorum, bazen şöyle bir bakıyorum, kimi bandın üstünde kafası sarkmış, kolu sarkmış, bareti düşmüş vaziyette. Su yok. Su ihtiyacı ister istemez oluyor, ağızma hava geliyor sürekli, ağızım kuruyor bu sefer de. Su buldum orada bir tane şişenin içinde, kimindi bilmem, helal etsin, içemiyorum da suyu, ne zaman buradan kurtulacağım belli değil; ağızma alıyorum, çalkalıyorum, işte bir zaman durduktan sonra yutuyorum, bu yutkunmam dahi ciğeri me batıyor yani bu aradaki yutkunma dahi ciğeri me batıyor.

Ben şöyle bir sistem yaptım orada: Hava hortumunu biraz uzun tuttum. Hortumun ağzına parmaklarımı soktum. Şuradan bir tane delik deldim. Şimdi, buradaki hava üzerime duman getirmiyor, buradaki havayla da bu şekilde nefes alıyordum.

BAŞKAN – Kendine temiz bir hava ortamı yarattın.

İBRAHİM GENÇ – Şimdi ben bunu böyle yapmazsam başım yine dumanın içinde kalacak.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Ama oradan yüksek basınçla geliyor muydu hava?

İBRAHİM GENÇ – Hava geliyordu.

BAŞKAN – Çok mu tazyikliydi hava?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Normal yani sizin o Şanting Trolley’i çalıştıracak kadar hava.

İBRAHİM GENÇ – Evet, çalıştırdı.

Ben öyle bir şey yaptım çünkü başım duman içinde kalsa benim aldığım havanın bir anlamı olmaz diye böyle kendime göre bir sistem yaptım ben öyle, dumanı başının üzerinde yok ediyor, ben de burada nefes alıyorum ama yutkunma ihtiyacını da, şöyle çekiyorum ağzımı, yutkunuyorum, bu arada diğeri bıçak gibi batıyor o kirli hava. Tabii, diğer arkadaşların nefes alıp da ölmesi veya bayılması çok normal geliyor bana. Saat altıyı çeyrek geçe lambayı sallıyordum, Orhan da geldi, lamba salladı.

BAŞKAN – Yanına mı geldi? Orhan yanına nasıl geldi, Orhan yanında mıydı senin?

İBRAHİM GENÇ – Böyle yakınımıdaymış. Tuttum elini, o da elini uzattı, çektim.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Pekâlâ, yakınında, nereden hava alıyordu yerde olduğu için?

İBRAHİM GENÇ – O da aynı hortumdan hava alıyordu herhâlde.

BAŞKAN – O da farklı bir yeri delmiş herhâlde.

İBRAHİM GENÇ – Hortum çok uzun olduğundan çünkü bir başkası da kullanır diye hortumu yarı kestim, parmaklarımı soktum, ağzıma dayadım. O arada lamba sallarken o da lamba salladı, geldi, onun da ne ağzında ne burnunda hiçbir şey yok, onun da burnunu defalarca kapattım. Suyu gördü, tabii bu arada işaret verdi “Suyu içme, hepsini içme yani saat daha beşi yirmi geçiyor, ne zaman ne yapacağımız belli değil, hepsini içme.” Hatta yanına aldı, ben şişeyi aldım, burayı koydum, hepsini içer diye, bunalmış. Altıyı çeyrek geçiyordu, geriye yığıldı, işte şöyle şöyle bir hareket yaptı, ondan sonra hareketsiz kaldı. Ben dedim ki: “Tüh, bir arkadaş daha vardı, o da öldü.” Kendim kaldım. Tabii, bu arada aklıma her şey geliyor, ailem geliyor, arkadaşlarım geliyor. Diyorum ki: Burada bu arkadaşların hepsi öldü ama sen sağ çıkacağım diye bakma, birazdan sen de öleceksin yani bu kadar adam öldüyse burada sen de öleceksin, çaresizsin yani, bekliyorum işte. Saat yedide uykum geldi, uyuklatıyor zaten. 3 defa bir derin uyku hâli oldu, dedim: “Ya Rabbi, biraz daha dayanma gücü ver bana.”

BAŞKAN – Yani, bu dörtte başlıyor, yediye kadar oradasın.

İBRAHİM GENÇ – Evet. Yedi buçukta geldiler, ben lamba sallıyorum.

BAŞKAN – Hava ters ne zaman içeri verildi?

İBRAHİM GENÇ – Onu bilmiyorum, ben havanın ters...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – O tabii bilincini yavaş yavaş...

İBRAHİM GENÇ – Bilincim yerinde ama havanın temiz geldiğinin dahi farkında değilim.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Yerinde ama farkında değilsin yani tam.

İBRAHİM GENÇ – Gelmedi daha, yedi buçukta ben oradaydım, duman hâlâ orada vardı.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Ama tabii ana yoldan geçse bile senin bulunduğun yer içeride olduğundan orayı temizlemez.

BAŞKAN – Sen içerideydin değil mi?

İBRAHİM GENÇ – Kapılar açık ya duman direkt aşağı gidiyor.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Tabii, kapılar açık olduğu için direkt temiz hava da aşağıya gidiyor bu sefer.

İBRAHİM GENÇ – Yedi buçukta geldiler bana, lamba salladım. Bir ara gelen lamba geri döndü, “Eyvah, ne oldu?” dedim, adam beni görmedi, işte lambayı biraz daha fazla salladım. Sesini duydum, “İçeride bir adam var, onu alalım.” dedi. 3 kişi gelmişler. Bizim Erol Dinç vardı, başçavuştu, giren vardiyanın, paşa vardiyesinde çalışıyordu, o geldi, “Seni çıkaracağız.” dediler. Ben işaret ettim, “Duman, ben çıkamam.” “Bir gayret.” dedi. Niyetlendim, dermanım kesilmiş. “Hadi ustam, bir daha.” dedi, tuttu kolumdan, işte koşarak, arkadaşların üzerine basa basa ana yola çıktım, tertemiz.

BAŞKAN – Ana yolda temiz hava vardı o zaman.

Sen şuradasın daha değil mi, olayları yaşadığın an?

İBRAHİM GENÇ – Ben buradayım, yaşadığım yer şurası.

BAŞKAN – Tamam, sen daha ana yola çıkmamıştın olayı yaşadığında.

İBRAHİM GENÇ – Çıkmadım.

Ana yola çıktım, temiz, dedim ki: “Beni bırakın, geri gidin, arkadaşlara bir bakın, belki bir tane benim gibi vardır.” Öyle kendim çıktım. İşte revire vardım, oradan hastaneye gittim.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Senden başka kurtarılan...

İBRAHİM GENÇ – Orhan varmış.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Orhan vardı, o da..

İBRAHİM GENÇ – O da işte benim yanımdaydı, ana yola çıkarılınca rahatlamış o da.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Evet, onların hepsi demek ki şey daha yani bilincini kaybedince hemen hayatını kaybetmiyorsun doğal olarak.

İBRAHİM GENÇ – Evet, ben çoğu arkadaşlarıma baktım, nabzına baktım durdum, çoğunun atmıyordu, yanımdaki, uzanabildiğim bölgedekilerin. Onlar zaten...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Atan var mıydı hiç?

İBRAHİM GENÇ – Uzanabildiğim bölgedekilerde yoktu.

BAŞKAN – O nabız kontrol ettiğin saat kaç civarıydı?

İBRAHİM GENÇ – Mesela ben İsmail Ağabey’in nabzına baktığımda beşi yirmi geçiyordu, baktım.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Çok geç.

İBRAHİM GENÇ – Evet. İlk onun yanına geldim, oturdum artık, beklemem gerekiyor orada; nabzına baktım, atmıyor, hatta suyunu muyunu... Rahmetli, suya ihtiyacı olur, çantasının ipini kestim, termos varmış, attım, suya baktım şeye, su bitmiş “İsmail Ağabey, adam bir su bırakır, suya ihtiyacı var.” Bu şekilde, olay böyle oldu.

Koray Bey, daha önce, iki gün önce bir yerde çalışıyoruz, komple kapandı, “Arkadaşlar, sizi buralara koymaya utanıyoruz biz yani sizin burada çalışmamanız gerekiyor ama yapacak bir şeyimiz yok yani ocaktaki hâl çok kötü.”

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Sizin o ayaklarınızın sorumlusu Koray Bey miydi?

Sizin vardiyanın mı, yoksa...

İBRAHİM GENÇ – Koray Bey 3 vardiya amiri. Sabit gündüzdeki amir. Bizim oradaki amir Burak Karayel vardı, Mehmet Azman geliyordu ara sıra. Burak Bey de oradaydı.

Ocağın geneline baktığımız zaman bizim çalıştığımız bölgeyi biliyoruz, daha önce aşağılarda çalıştık ama ocağa hâkimiyet sağlayamadı şirket. Çok genişletti, bu sefer hâkimiyet sağlayamadı.

BAŞKAN – Burak Karayel değil mi?

İBRAHİM GENÇ – Evet, o da Koray Bey’in yanına beraber perdellemek için gittiler, oralarda kaldı, gelmedi.

BAŞKAN – O da mühendis. Koray Bey vardiya amiriydi. Burak?..

İBRAHİM GENÇ – Koray 3 vardiya amiri, Burak vardiya amiri.

Ocağın geneline baktığımız zaman, demin dedim ya, hâkimiyet sağlayamadılar ocağa Malzeme olmuyor, aşırı baskı. Tabii, işçi konusunu da düşünürsek, işçi çok sıkıntılı, haddinden fazla sıkıntı var. Orada taşeronluk sistemi hâlâ mevcuttu.

BAŞKAN – Senin taşeronun kimdi?

İBRAHİM GENÇ – Nurettin Atmış, GEMA.

BAŞKAN – Bizim “dayıbaşı” dediğimiz.

İBRAHİM GENÇ – Sizin “dayıbaşı” diye bildiğiniz kişiler, taşeron.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Siz nasıl adlandırıyordunuz onu, taşeron muydu?

İBRAHİM GENÇ – Taşeron.

BAŞKAN – Ama oradaki adı dayıbaşı ama taşeron.

İBRAHİM GENÇ – Oradaki taşeron sistemi, ağalık sistemi. Bir yerde nasıl ağa kendini benimsetiyorsa taşeron sistemi orada aynı o, ağalık sistemi. Bizim taşeron şirkette söz sahibi bir adam, işçisi çok kaliteli adam. Nerede kötü bir yer var...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Celal Tetik de aynı.

İBRAHİM GENÇ – Celal Tetik sonradan geldi ya. GEMA...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Pekâlâ, bu taşeron sizinle birlikte çalışıyor mu sürekli?

İBRAHİM GENÇ – Gelmez, taşeron gündüz vardiyasında...

BAŞKAN – Yani o da mühendisler gibi değil mi o da, oranın personeli?

İBRAHİM GENÇ – Bir nevi, mühendisten fazla yetkisi var, onu söylemek istiyorum.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Biliyor çünkü işi.

İBRAHİM GENÇ – İş kendisi biliyor ama iş bilmesinin de bir anlamı yok.

BAŞKAN – Yani, bu “taşeron” dediğimiz, uzun süre orada çalışmış, tecrübeli, sahayı biliyor, madencilik biliyor...

İBRAHİM GENÇ – Saha konusunda değil de madencilik yani iyi madencidir, bizim taşeronumuz iyi, işçiliğine sözüm yoktur ama oradaki ağalık sistemi milletin moralini bozuyor. Şimdi, mesela ayak çekim olacak, ayakta kömür var, çekilmemesi gerekiyor, diyorlar ki: “Ayağı çekelim.” Önce Nurettin’e soruyor bizim çavuşlar, sonra vardiya amirine. Nurettin Atmış “Ayağı çek.” dediği zaman bu ayak çekilir, söz sahibi olduğundan dolayı.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Yani mühendis “Çekelim.” dese bile Nurettin’e, taşerona demeden yapmıyor.

İBRAHİM GENÇ – Belki yaparlar ama bir şekilde allem eder kalem eder o aya çektirirler çünkü ilerleme başına para alacak bu adam.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Anladım, hızlı gitmek için.

İBRAHİM GENÇ – Hızlı gidecek.

Eğer dediği olmazsa yarından sonra iş yaptıramayacağının da farkında mühendis, ister istemez tamam demek zorunda kalıyor. Soma kömürlerine bir işçi girecek, Soma kömürleri işçiyi alıyorsa Nurettin Atmış bu adamı alır veya aldırır. Böyle bir söz sahibidir ama işçi de ondan korkar.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Nurettin nerede? Şimdi aynı şeyi yapıyor mu yine?

İBRAHİM GENÇ – Bilmiyorum nerede, arayıp sormuyor ki.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Hiç görmedin bir daha yani.

İBRAHİM GENÇ – Bir görüştüm, ramazanda bir cemiyette görüştüm, sadece “Ne yapıyorsun, ne ediyorsun?” dedi...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Nereli bu?

İBRAHİM GENÇ – Kütahyalı.

BAŞKAN – Nurettin’in emrinde kaç kişi var senin gibi?

İBRAHİM GENÇ – Bizim kendi vardiyamız 80 kişi, 200 kişi falan.

BAŞKAN – 80 kişi. Hemen hemen bu taşeronların her birinin emrinde kaç kişi oluyor Yusuf, 80’er kişi, 100’er kişi mi?

YUSUF KOÇHAN – Taşeronlar belli olmuyor çünkü bazılarının işçileri fazladır, bazılarının azdır.

İBRAHİM GENÇ – 20 kişi olan da vardır...

YUSUF KOÇHAN – Bazıları da ortak çalıştırıyor ayakları. Mesela, Celal Tetik ile başka bir taşeron ikisi beraber çalıştırıyor, sen de biliyorsun yani bunu.

İBRAHİM GENÇ – Evet, işçi yetmediği zaman, ekibi yetmediği zaman beraber çalışıyorlar.

YUSUF KOÇHAN – İşçi yetmediğinde birbirine destek veriyorlar yani.

İBRAHİM GENÇ – Ama orada bizim ekibimiz kalabalıktı, kalifiye eleman çoktu. Yani, Koray Bey şunu derdi: “Başka bir taşeronun çavuşu GEMA’nın ustasından aşağıdadır.” Şimdi, başka bir taşeronun çavuşuna “Şunu yaptırıl.” dediğiniz zaman, “Şunu niye yaptırmadın?” dediğiniz zaman, ertesi gün bak, aynıdır. GEMA’nın bir ustasına “Arkadaşım bunu niye böyle yaptın?” dediğin zaman ertesi gün bak, o iş biraz daha önemsemiştir. Böyle bir işçisi vardır ama bizim taşeronumuz işte böyle bir taşeron. Ne arar ne sorar, işçiyi hırpalamaktan...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – İşe gelip gündüzleri ocakta görür müydü siz yaparken?

İBRAHİM GENÇ – Görürdü yani geldiği zaman, on beş gün var diyelim, on beş gün...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Hayır canım, o her gün gelmiyor muydu işe?

İBRAHİM GENÇ – Yok.

YUSUF KOÇHAN – Sadece gündüzden geliyordu.

İBRAHİM GENÇ – Gündüz vardiyasında çalışıp...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Gündüz geliyor ama yapılan işi her gün takip ediyor.

YUSUF KOÇHAN – Her gün takip ediyor.

İBRAHİM GENÇ – Her gün kendisi bire bir takip etmez. Gelir, iş yerine gelir, tertibi dağıtılırken bakar şöyle, çeker gider.

YUSUF KOÇHAN – Yok, bazı taşeronlar iniyor aşağıya, sizinki inmeyebilir.

İBRAHİM GENÇ – Ben kendi taşeronum için konuşuyorum, diğer taşeronu ben bilmiyorum. Yani bizim ekibimizle gelen o, diğer başka bir adam gelmiyor, ben de başka bir yere gitmediğimden dolayı kendi taşeronum için konuşuyorum. On beş günde iki gün, üç gün gelir, dolaşır gider. Bazen yapılan işe bakar, işte “Şunu şöyle yapsaydınız, şunu şöyle yapsaydınız.” der gider.

BAŞKAN – Şimdi, tekrar kazaya dönersek İbrahim, yukarıda devletin nefesliği var, bu nefesliği de daha önce Bahtiyar Hocam orada mühendis olarak çalıştığında o açmış. Bahtiyar Hocam orada uzun süre çalıştı. O nefeslik sizin bu S3 panolarına, özellikle S1, S2, S3 panolarına 150 metre, 200 metrelik bir mesafe.

İBRAHİM GENÇ – Ortalama.

BAŞKAN – Ortalama.

Niye burada topladınız da birdenbire, niye söylenmedi, herkes şeye gitsin... Koray Bey niye öyle bir şey... Aklına mı gelmedi?

İBRAHİM GENÇ – Koray Bey dedi ki: “Biz bu yola çıkarsak hepimiz ölürüz.” Duman yoğunlaştı ya...

BAŞKAN – “Ana galeriye çıkarsak hepimiz ölürüz.” dedi.

İBRAHİM GENÇ – “Ana yoldan dışarı çıkmaya çalışırsak hepimiz burada ölürüz, Celal Tetik’in hava çıkışında bekleyelim.” dedi.

BAŞKAN – Buradan çünkü girişi de perdelediğiniz için...

İBRAHİM GENÇ – Perdeleyemedik.

YUSUF KOÇHAN – Perdeleyemedi, perdeleseydi zaten kurtulurdu.

BAŞKAN – Perdeleyemedilerse o zaman oradan kirli hava panonun da içine girdi değil mi?

İBRAHİM GENÇ – Tabii, yavaş yavaş arkamızdan geldi, sıkıştı.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Şimdi, kapıyı açınca... Şimdi, düz yoldan şöyle gidiyor ama buradan böyle bağlantı var. E, tabii, kapıyı açınca buradan gidiyor hava, çok yoğun hava. Buraya bir kısmı giriyor, çok azı giriyor ama kapıyı açmadan zaten hepsi buradan dolaşır, zaten burası çok daha zehirli hâle gelir.

BAŞKAN – Yani bir anlamda şunu teyit etmek için soruyorum: Ana galerideki havanın yoğunluğu pano içerisindeki yoğunluktan daha fazla.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Çok daha fazla.

İBRAHİM GENÇ – Mutlaka.

BAŞKAN – Çok daha fazla. O yüzden, Koray Bey sizi ana galeriye sokmak istemedi.

İBRAHİM GENÇ – Bazı dinlemeyen arkadaşlar... Biz telefon ettik, bir de haber gönderdik, dedik ki: “Arkadaşlar yani bu hava çıkışından, dumanın içine girmeden arkadan dolaşın hepimiz hava çıkışından yanımıza gelin, hava giriş tarafından gelmeyin kesinlikle.” Bunu dinlemeyen arkadaşlar çok oldu. Hani, işçinin bütün amacı dışarı çıkmaktır, ben dahi olsam dışarı çıkmaktır.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Tabii.

BAŞKAN – Doğru.

İBRAHİM GENÇ – Gelen arkadaşlar hep bu ana yola, bizim hava girişi tarafındaki... Adam ana yola çıkmış kalmış, ana yola çıkmış kalmış, kapıların arasında kalmış. Dinlemeyen adamlar burada öldü zaten.

BAŞKAN – Ama çıkanlar anında, teneffüs eder etmez yığıldılar havayı.

İBRAHİM GENÇ – Evet. Orada kaçabilecek bir kişi Koray Bey’ di, ilk haber ona geldiğinden dolayı. Devletin hava girişi den veya hava olan yerden çıkabilirdi, ilk çıkabilecek adam oydu ama sorumlu olduğundan dolayı çıkmadı. Bizim bir tane başçavuş arkadaş

vardı, Koray Bey'e diyor ki: "Ya şef, benim şu şu arkadaşım kapıların orada kaldı, ne yapayım?" O da diyor ki: "Tamam Orhan, kalmış olabilir, ben oraya gittiğim zaman ben de öleceğim. Sen bana 5 kişinin hesabını soruyorsun ama ben bu vardi yayı buradan nasıl çıkaracağım diye düşünüyorum."

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Anladım.

BAŞKAN – 200 kişi vardı orada.

İBRAHİM GENÇ – Yani 200 kişiyi ben buradan nasıl çıkaracağım diye düşünüyorum. Buraya çıkanlar zaten -Yusuf Ağabeyimizin kardeşi de orada ölmüş- buraya kadar çıkmış adam, orada ölmüş. Adam bize bu durumu izah etti: "Biz buraya çıkarsak hepiniz bant boyunda ölürüz."

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Oraya 7 kişi gitmiş, 2 kişi "Sonra biz çıkarız." demişler, onlar kalmış orada ama 5 kişi kurtulmuş o devletin nefesinin orada.

İBRAHİM GENÇ – Onlar herhâlde ya işi götürü aldılar ya da biraz erken çıktılar, onlardır.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Ha, daha erken çıkanlar onlar.

BAŞKAN – Oraya yakın olanlar.

İBRAHİM GENÇ – Dumanın içinden gelen değildir kesinlikle. O dumanda zaten yürümeye derman bulamaz.

BAŞKAN – Yani panolardan çıkıp giden değil de ana galeride dumanı görünce hemen kaçmışlar.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Peki, hani o kaldı dediğin işçilerden maskelerini takan var mıydı?

İBRAHİM GENÇ – Hangileri?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Mesela, hani ana yola...

İBRAHİM GENÇ – Ben onları görmedim. Yani, biz orayı geçtikten sonra gelen arkadaşım... Bizim panodan ilk önce ben çıktım yani işi bitirip önce ben çıktım, diğerleri benim gerimden geldi, kalanlar da hep orada kaldı. Yani on dakika sonra yürüsem belki ben de orada kalacağım yani hava giriş tarafında yürüsem belki ben de orada kalacaktım. Panodan ilk çıkan ben olduğumdan dolayı böyle bir şey... Yani Koray Bey'in telefonla görüşmesine, kapının açılmasına veya öbürkünün öyle olmasına ben öyle şahit oldum ilk çıkan olarak. On dakika sonra, yirmi dakika sonra çıksam belki onların hiç birini görmeyeceğim, oradan gelirim öleceğim belki de. Ondan sonra madene ben hiç gitmedim.

BAŞKAN – Şu an ne iş yapıyorsun İbrahim.

İBRAHİM GENÇ – Hiçbir iş yapmıyorum. Birkaç yerde çalışmak istedim maddi sıkıntılardan dolayı...

BAŞKAN – Peki, bu en son ödenen şeylerden sen yararlanamadın mı?

İBRAHİM GENÇ – Ne gibi?

BAŞKAN – Bu Soma kanunuyla ilgili bir düzenleme yapıldı, ödeme falan yapıldı galiba. Yusuf siz de onlardan...

YUSUF KOÇHAN – Vallahi işte aynen onun gibi bize de 500 milyon kaymakamlıktan verdiler.

İBRAHİM GENÇ – Dedim ya, kaymakamlık...

BAŞKAN – Onun dışında maaş vesaire onlardan...

YUSUF KOÇHAN – Normal maaşlarımızı ödedi orada, maaşları aldık biz.

BAŞKAN – Aldınız değil mi?

YUSUF KOÇHAN – O da maaşlarını almış.

İBRAHİM GENÇ – Kaymakamlığın verdiği yardım, bir de maaş var.

BAŞKAN – Maaşını aldın mı?

İBRAHİM GENÇ – Evet maaşımı aldım.

Maddi sıkıntımız olduğundan dolayı ben kendim çalışmak istedim bir yerde, herkes de -belki bundan dolayıdır- "Sigorta yaparım." diyor, sigorta yaptığı zaman benim işime gelmiyor. Gidersek ovaya gidiyoruz, inşaatla gidiyoruz, öyle zaman geçiriyoruz işte, bayramda da köye gittik.

BAŞKAN – Kaç sene çalıştın sen bu ocakta?

İBRAHİM GENÇ – Ben on yılın işçisiyim.

BAŞKAN – On yıllık işçisin sen ocakta.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Gevantepe de mi başladın?

İBRAHİM GENÇ – Geventepe’de başladım. Beş yılım orada, beş yılım da burada.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Pekâlâ, hani, madem on yıldır çalışıyorsun bu firmada, on yılı bir değerlendirir misin. Yani, 1’inci yıl, 2’nci yıl, 3’üncü, 5’inci... Yani, eskiden nasıl çalışıyordunuz da şimdi nasıl çalışıyorsunuz? Yani, taşeronluk maşeronluk ne zaman başladı, üretim zorlaması, daha ağır çalışma ne zaman başladı? Yani, ilk günden itibaren hep aynı mıydı? Yani, zaman içerisindeki değişimi bir anlatabilir misin.

İBRAHİM GENÇ – Şimdi, ilk girdiğim zamanki yeni giren işçinin hâli çok eziyetliydi. Ben bir ay TH taşıdım. İşçinin dayanma gücünü deniyorlardı, ben öyle izah edeyim.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – TH demirlerden.

BAŞKAN – Demir bağlama.

İBRAHİM GENÇ – Evet.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – TH bağlama demirlerinden.

İBRAHİM GENÇ – Benim buralarım yara oldu, Hanım sağ olsun semer yaptı buraya, onun üzerine alıyordum. Hani, bu, şey değil yani kendimi acındırmak gibi değil, işçinin şeyi bu.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – E, doğru, değse buraya ne olur? Burası yara olur.

İBRAHİM GENÇ – Onu böyle işte yarı alçak, sürüne sürüne gittiği yer oluyor...

BAŞKAN – Sol omzun yara oluyordu taşımaktan.

İBRAHİM GENÇ – Evet, Hanım bana semer gibi bir şey yaptı süngerden böyle, onun üzerine koyuyordum.

BAŞKAN – Omzuna semer gibi koydun.

İBRAHİM GENÇ – Evet. Onu, bizim girdiğimiz zaman, ben 2004’te girdim...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Kim bakıyordu o zaman mühendis olarak sizlere, hep aynı mıydı, değişti mi?

İBRAHİM GENÇ – Değişti, yani buraya gelince değişti.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Komple ekip değişti.

İBRAHİM GENÇ – O zaman orada Ramazan Cansever, Muhittin Bey vardı vardiya amirimiz... 2004, on yıl geçti aradan, hepsini de hatırlayamayabilirim ama ilk günlerim böyle. İşçinin dayanma gücü, işine geliyorsa iş, işine gelmiyorsa affedersin git, çantanı al git. Bir ay ben dişimi sıktım, şey yine aynı, baskı aynı. İlk önce üretim, yani burada da aynı. Zaten, bu olayların olmasının sebebinin yüzde 90’ı üretime önem verilmesi. Kömür çıksın da nasıl çıkarsa çıksın.

BAŞKAN – İş güvenliğine önem verilmedi mi?

İBRAHİM GENÇ – Ben öyle görüyorum çünkü tam sona geldik TH kasa koyuyorum ben, kelepçe yok, arkadaşlar kelepçe yok diyor. İşte, bizim şeyimiz vardı, ilerlemeye bakan Ertan Bey vardı -o da müdür yardımcısıymış, biz bilmiyorduk onu, biz müdür yardımcısı olarak İsmail Adalı’yı biliyorduk ama Ertan Bey’miş- adam diyor ki: “Taramalara kelepçe yok, TH yok, direk yok.”

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – O zaman nasıl kuracaksın bağı?

YUSUF KOÇHAN – Bul ya, çal, bul. Nereden bulursan bul.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Yani olmayan bir şeyi nereden bulacaksın?

YUSUF KOÇHAN – Buluyor oradan, mesela şeyden buluyor ama bul, çal, nereden çalarsan çal.

BAŞKAN – Başka bir yerden sök getir.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Ya da başka bir yerden sök getir.

YUSUF KOÇHAN – Biz yaptık, çok yaptık.

İBRAHİM GENÇ – Ben öyle yapıyorum, kasamı...

BAŞKAN – Bu söküp getirdiğin yerin güvenlik ortamını...

YUSUF KOÇHAN – Ya yapacaksın ya da...

İBRAHİM GENÇ – Olmazsa geriye gidiyorum, bir tane kelepçe söküp yaptığım işi geride bozuyorum, göstermelik olarak kendi kasamı tamamlıyorum.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Ha, yaptığın işi o günlük bitirmiş oluyorsun.

İBRAHİM GENÇ – O günlük bitiyor ama arkasını bozuyorum ben, onun farkındalar da. Diyorum ki bizim sökümler tabancaları var.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Bu hep böyle miydi? Yani, mesela, on sene önceden de...

BAŞKAN – Son yıllarda mı başladı, ne zamandan beri başladı?

YUSUF KOÇHAN – Son bir yılda öyle oldu.

İBRAHİM GENÇ – Son zaman daha kötü oldu. On yıldan önce dersek...

BAŞKAN – Rezerv bitti, yatırımı artık şey yaptı, eldekilerle idare edelim.

İBRAHİM GENÇ – On yıl önce de sıkıntı vardı da bu kadar değildi, en azından ilerlemeye kelepçesini verirlendi, malzemesini indirirlerdi, getirirdin götürürdün ama işçi üzerindeki baskı hep aynıydı.

Bu tarafa geçince biz ocağı biraz daha rahat gördük.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Geventepe daha dardı.

İBRAHİM GENÇ – “Geventepe” dediğin zaman herkes alay ederdi bizle “Siz sürünmeye alışkınsınız.” diye. Orada bir O-8’lerde bir panomuz vardı ateş... Ana yoldan galeriye girdiğin zaman zaten suratına alev gibi çarpıyor.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Niye o kadar sıcak?

İBRAHİM GENÇ – Ayağın içindeki kömür yanıyor; biz çok kor indirdik, ayakta çok kor indirdik.

BAŞKAN – Yukarı tavandan mı indirdiniz?

İBRAHİM GENÇ – Evet.

BAŞKAN – Silkelediniz.

İBRAHİM GENÇ – Zaten söküm yapıldıktan sonra...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Söküm yapınca o iner.

İBRAHİM GENÇ – Göçerme sistemiyle yukarıya çıkar. Ben, orada abartmak değil belki 10 defa çizmemi boşaltıyordum terden.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – O kadar.

İBRAHİM GENÇ – Evet.

BAŞKAN – Geventepe şey mi, ışıklar mı?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Yok, ışıklar değil. O Soma’nın içinde, hemen Darkale’nin yanında.

BAŞKAN – Yani başka bir ocaktan konuşuyoruz, Soma AŞ değil bu.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Yok, o da Soma AŞ’nindi. Yani Soma AŞ’nin ilk başladığı yerdir orası, kaza olan yer değil. Geventepe’de başladılar, sonra Eynaz’e başladılar, sonra Işıklar ve Atabacası, sıra böyle.

YUSUF KOÇHAN – Çok ilerleme yaptı, beş sene içerisinde o kadar ocak açıldı, çok açıldı.

İBRAHİM GENÇ – Bir arkadaşımız vardı bizim, Geventepe’de çalışırken sadece su taşırdı bize. Elinde koca bir bidon, bir bardak, su taşırdı. Tabii içtikçe terliyorsun ama içme ihtiyacı da duyuyoruz bu arada.

BAŞKAN – Çok çalışıyorsunuz.

İBRAHİM GENÇ – Öyle bir şey geçirdik, ondan sonra, beş yıldan sonra buraya gelince biraz rahattık. Burada Park Teknik çalışmış ama Park Teknik’in çalışma sistemini ben şöyle gördüm: Her ayağın bir tane kelesi var, pis hava oradan çıkıyor. Ben bunu gördüm. Ana yola pis hava girmiyor veya ayağın bir gazdır, dumandır keleden dışarı çıkıyor.

BAŞKAN – Seri bağlama değil.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Yani seri değil, paralel olduğu için.

İBRAHİM GENÇ – Geventepe’de de aynıydı bu.

BAŞKAN – Burada sizin çalıştığınız S panoları seri, kirli hava giriyor, öbür taraftan çıkıyor, temiz havayla karışarak...

İBRAHİM GENÇ – Geventepe’de de aynıydı, kelebelerimiz vardı, her panonun kelesesi, pis hava oradan çıkardı, kuyu dibinden çıkardı, biz oradan kuyu dibinden çıkardık.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Bir tek bunu ilk defa bu S panosunda yaptılar o zaman bunu, yani bir yerinin kullanılan havasını tekrar diğer ayaklarla...

İBRAHİM GENÇ – Biz bunu burada yaşadık, biz S panosuna kirli havadan giriyoruz, kirli havadan çıkıyoruz yani biz orada çalıştığımızdan dolayı pis havadan gir, pis havadan çık.

Son zamanlarda işte iyice her şey kısıtlı, çizme yoktur, delinmiştir “Arkadaşım çizme ver.” “Yok arkadaşım çizme.”

BAŞKAN – Rezerv bitmek üzere, artık firma herhâlde çok para harcamama, yatırım yapmama eğilimine girmiş.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Ama yani çizme mesela, yani çizme... Bir işçi için çizme...

YUSUF KOÇHAN – Yoktu zaten o patlama anında İmbat’tan geldi ekseri, kurtarma ekibi çizme verdi bize, elbise verdi de... Vermedi zaten, yoktu, onda bir şey yoktu.

BAŞKAN – İbrahim ilave edeceğin bir şey var mı bunun dışında?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Pekâlâ bu şey ne zaman başladı, bu taşeronluk filan ne zaman başladı?

İBRAHİM GENÇ – 2002’de.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – İlk başta, sen gittiğinde var mıydı? Yoktu.

İBRAHİM GENÇ – 2002’de başlamış.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Başlamış.

İBRAHİM GENÇ – Evet, başlamış.

BAŞKAN – Diğer firmalarda da var mı bu taşeronluk, dayıbaşıklık?

İBRAHİM GENÇ – Var.

BAŞKAN – Bizim burada, Hocam, çok acil bir şekilde sertifikalı madencilığe dönüp eğitim...

İBRAHİM GENÇ – Evet, işimizin eğitimsizliği göz önünde.

BAŞKAN – Yani sertifika vereceğiz sizlere. Yani başka birini... Yani “Ben seni çıkarttım, köyden falancayı getiririm.” mantığını yıkmak lazım.

YUSUF KOÇHAN – Olmuyor işte. Bak, ben beş seneden beri bir seferde şey de gördüm Celal Bayar’da, başka hiç görmedim.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – İşte onu soracaktım yani ne kadar... Yani, mesela on yıldır çalışıyorsun, sana mesela ne kadar eğitim verdiler?

İBRAHİM GENÇ – Hiç.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Hiç mi? On yıl boyunca mesela bir sınıfa oturup bir ders almadın mı?

İBRAHİM GENÇ – Yok.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – On yıl boyunca bir sınıfa...

İBRAHİM GENÇ – Bir defa şeyde, bu Eynez bölgesinde tek bir defa, unvan verildi bize, birinci sınıf usta olduk, yetiştirme kursu olarak bir defa sınav olduk.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Ha, o şey, o usta kursu.

İBRAHİM GENÇ – Ha, başka yok.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Pekâlâ, şuna hiç şahit oldun mu? Mesela: “Burada bir göçük olduğunda, yangın olduğunda ya da herhangi şu şu sorunlar olduğunda, şöyle davranacağız, böyle edeceğiz, şu sorumlu, bu şekilde bir plan uygulanacak.” Bundan hiç...

İBRAHİM GENÇ – Yok, sadece birkaç arkadaş çıkardılar, ilkyardımcı olarak bir arkadaş çıkardılar, onlar da zaten yani öyle bir ortam olmadıktan sonra adam sana ne yapabilir ki?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Pekâlâ, o zaman, Koray Bey’in söylediklerini biraz daha açarsan, mesela yani sen onu yakından tanıyorsun anladığım kadarıyla, sürekli sizin yaptığınız işi yaptığı için, sürekli her gün de geliyor. Yani, o onun yakınması, tavrı, şeyi nasıldı yani, özel bir şey söyleyebilir misin?

İBRAHİM GENÇ – Koray Bey de şirketin bu hâlde olmasından sıkıntılıydı. “Bu ocağı nasıl çalıştıracağız bilmem yani herhâlde yürütemeyeceğiz.” diyordu.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Öyle mi diyordu?

YUSUF KOÇHAN – Sıkıntı yaratıyordu, adamın üstünde baskı vardı ya?

İBRAHİM GENÇ – Yani, biz bunu, her ocak: “Ya, şef biz GEMA diye mi hep böyle yerde çalışıyoruz, iyi yapıyoruz diye mi böyle bir yerde çalışıyoruz, şöyle bir rahat yer bulamayız mı biz? Yani GEMA olarak bizi alamaz mısın?” “Ya, hiçbir yer yok, en iyi yer sizin yeriniz, yerlerinizi kaybetmeyin.” derdi. Belki işçiliğimizden dolayıydı ama diğer yerler de aynı, hiç farkımız yok.

BAŞKAN – Atabacası daha kötüymüş.

İBRAHİM GENÇ – Bizim klasik ayaklarımız daha kötüymüş, arkadaşlar öyle diyor.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Senin yarı mekanize ayak dediğinde nasıl bir şey vardı ayakta? Bir anlatsana yarı mekanize ayak nedir yani nasıl bir çalışma var, tahkimatı...

BAŞKAN – Klasik ayağın yarı mekanize ayakta farkı ne, onu bir anlat.

İBRAHİM GENÇ – Oradaki malzeme... Hepsini bir kasanın üzerine bağlantılı pistonla direkler, kasalar da aynı, bütün işi düğmeli.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Yer mekanizesi.

İBRAHİM GENÇ – Evet, yer mekanizeli. Deliği delersin, topu atarsın, kasasını sıyırsın, direk diplerini hazırlarsın, düğmeye basarsın direği indirirsin, böyle bir sistem. Yani, bu sadece bu yükü taşıırken oluyor, orayı ayağı hazırlarken.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Mekanizde bu manuel ayaklarda çakma direk mi kullanıyordunuz?

İBRAHİM GENÇ – Klasik dediklerimiz mi?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Klasiklerde.

İBRAHİM GENÇ – Çakma ve hidrolik karışık. Buraya geldiğimiz, Eynez’e geldiğimiz zaman hidrolik direkler sadece hidrolik sistemliydi, onlar kaçırıyordu zamanla o direkler. Onlara bizim şirket çakma sistemi uyguladı, hidrolik direğin üzerine bir aparat koydular, çakma direk yaptılar. Pistonu kaldırıyor sonra da çakıyor kaçırmasın diye, öyle bir şey yaptılar.

BAŞKAN – İbrahim, ilave edeceğin başka bir şey var mı?

İBRAHİM GENÇ – Yok.

Ama ben sitemi bir daha şey yapayım.

BAŞKAN – O sitemini kayıtlara geçirdik burada. Onu, o yüzden de...

İBRAHİM GENÇ – Yani aranmadım -diğer arkadaşlarım vardı- benim gibi bir adamın aranması gerekiyor.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Pekâlâ Orhan aranmış mı?

İBRAHİM GENÇ – Bilmiyorum, Orhan’la bir kere görüştüm.

BAŞKAN – Orhan’ı aradım ben, telefona bakmadı, sonra siz de bağlayamadınız galiba değil mi, ona ulaşamadı, Orhan’ın telefonunu da buldurduk.

Şöyle yapalım, biz sizle bir ön görüşme yapalım istedik tamam mı? İnşallah Yusuf’u da seni de, olursa Orhan’ı da ekim ayında -Meclis bu hafta kapanacak- Meclis açılınca bir daha dinleyelim Hocam, Komisyon üyeleri olarak.

Şimdi, biz sizin bu şeylerinizi Komisyon üyelerimize dağıtacağız, onlar da kendilerine göre sorular şey yapabilir.

Müsade edersen Yusuf’a hem hoş geldin diyelim, bir de Yusuf’u biz Soma’da dinledik. Tabii, ben geçen hafta kendisiyle de bir görüşme yaptım. Tabii, o zaman Yusuf hakikaten, tekrar başınız sağ olsun, o zaman çok acı bir travma yaşadı, yaşıyordu. Hem kardeşinden dolayı hem olayın sıcaklığı nedeniyle. Tabii, bugün biraz daha sakin bir ortamda, işte Yusuf’a Hocamın da benim de soracağım, senin o şeylerinden çıkarttığımız şeyler var. İstiyoruz ki onları biraz daha açıklığa kavuşturalım yani olayın nasıl olduğunu, resmin bütününe ortaya koyalım istiyoruz o çerçevede.

Şimdi, ben bir şey soracağım Yusuf: Sen, tutanaklarda işte “Bu olayın olduğu yere 15-20 metre mesafedeyiz.” diyordun ve merkez dediğin de tabii hem ana galeri...

YUSUF KOÇHAN – “Y” şeklinde geliyor.

BAŞKAN – “Y” şeklinde geliyor. Bir taraftan H panosuna gidiyor bir taraftan... Tam o merkez dediğimiz o kavşak. Orada sen tarama yapıyordun, bir sehpanın üzerinde mi tarama yapıyordunuz?

YUSUF KOÇHAN – Evet.

BAŞKAN – Yani tarama sehpasının üzerindeydiniz. Tarama sehpasının üzerinde bir havalandırmadan bahsediyorsun sen.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – “Bir yerden hava geliyordu.” diyor.

BAŞKAN – Dur ben senin tutanaklardan şeylerini de bulayım da.

YUSUF KOÇHAN – Var, var, burada şu an var.

BAŞKAN – Sana şunu vereyim de şunun üzerinde şey yap. Şurada mesela, Hocam, siz de şöyle şey yaparsınız. Şimdi, tam merkez dediğin nokta şura mı?

YUSUF KOÇHAN – Beşinci bandın motor başı, tabii, aynen orası.

BAŞKAN – Şu dördüncü bandın motor başı değil mi?

YUSUF KOÇHAN – Bu beşinci bant, tam şurada oluyor.

İBRAHİM GENÇ - Yusuf Ağabey, dört oldu.

BAŞKAN – Dört, dört oldu.

YUSUF KOÇHAN – Dördüncü bandın.

BAŞKAN – Şu dördün motor başı, şurası motor kuyruğu.

YUSUF KOÇHAN – Motor kuyruğu burası.

BAŞKAN – Yok, yok, dördüncü bant, dördüncü bant olmuş burası.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Şimdi, bak, ocağa şuradan geliyoruz.

BAŞKAN – Ha, ocağın gelişi öyle.

YUSUF KOÇHAN – Bu H panosunun olduğu yer değil mi?

BAŞKAN – Şurası H panosu, S panoları yukarıda kaldı.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Ocağın girişi de şurası.

YUSUF KOÇHAN – Ters yönden geldiği için bana şey geliyor, şu şekilde tutayım ancak o zaman...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Tamam öyle tut, fark etmez.

BAŞKAN – Yusuf, sen şunu al, şundan bak sen.

Şimdi, ana giriş galerileri şurası Yusuf, geldik, şuradan indik. Şurası merkez, şurası A panosu, H panosu, işte şuralar S panosu.

YUSUF KOÇHAN – Şimdi, ilk geldiğimiz zaman zaten bak, burada bizim depo var, şu 22’ler var ya, depomuz var.

BAŞKAN – Şunu şöyle koyalım. Şu var ya, şurası şura; şuradan A ve H panosuna gidiyorsun, şurası S panosuna gidiyor.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Bunun üzerinde şey yapalım, notumuzu buradan alırsın. Ocağımızın girişi şurası zaten, şurası nefeslik.

YUSUF KOÇHAN – Anladım. S panosundan gelen nefeslik işte ya.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Şuradan geliyoruz, şurası.

YUSUF KOÇHAN – Merkez burası.

İşte biz buradan malzemeleri aldık zaten buraya, şu arada ama şuradan tarama yapıyoruz biz.

BAŞKAN – Merkeze yaklaşımdan.

İşaretleyebilir misin?

YUSUF KOÇHAN – Merkeze 15-20 metre.

BAŞKAN – Şurası.

Üstünüzde de hava çıkış şeyi var değil mi?

YUSUF KOÇHAN – Şimdi, tavandan biz orada tarama yapıyorduk. Taramayı bitirecektik biz, bitirdik de hatta, kelepçeleri sadece kalmış, kelepçeleri bağlayacaktık orada. Şu arada bak, şu arada. Kelepçeleri bağlayacaktık biz...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Sen şuradaymışsın, değil mi?

YUSUF KOÇHAN – Evet.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Yani tam şuradasın sen.

YUSUF KOÇHAN – Evet. Göçüğün arka tarafı.

BAŞKAN – Yani merkeze 20 metre kala.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Şuraya 20 metre.

YUSUF KOÇHAN – 15-20 kişi tabancı var, bantçılar yani.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Şurada taban alanı.

YUSUF KOÇHAN – Tam motor başında, dördüncü motorun başında.

BAŞKAN – Dördüncü motorun başında tabancılar var.

YUSUF KOÇHAN – Evet, tabancılar var. Biz taramayı bitirdik, kelepçeleri bağlayacağız. Onlar dedi: “5 dakika durun, bizim vardiya bitiyor.” Üçe çeyrek kala bitti. “Biz dinamit atacağız, top atacağız, taş var, tabana atacağız, bandı düşüreceğiz.” dedi

BAŞKAN – Tabanın altında mı taş var?

YUSUF KOÇHAN – Evet.

BAŞKAN – Bandı bozmuş mu?

YUSUF KOÇHAN – Onu düşürecek rahat çalışması için.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Şu bandın altında mı, şuradakinde mi?

YUSUF KOÇHAN – Şu ana bandın altında.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Tamam.

YUSUF KOÇHAN – Tabii bandın altında... Bunlar bizi buraya geri çekince göçük oldu, bizim göçük olduğu yer. Bu merkez var ya, bizim, göçük olduğu yer. Ben sana o zaman da anlattım.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Evet, anladım.

YUSUF KOÇHAN – Biz buraya geri çekilince tam şuraya geldik, bunlar dinamit attıktan sonra ya iki dakika ya üç dakika oldu ya olmadı, baktım biz dedik ki: “Çantaları alalım, kelepçeleri bağlayalım, çıkalım.” Yukarı çıktık çıkmadık çocuklar dedi, bir baktık duman. İlk hedefte zaten beyaz dumandı, dinamitin dumanı ile şey karışık geldi.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Sen tam olarak neredesin burada?

YUSUF KOÇHAN – Ben tam olarak buradayım bak, çarpı işareti olduğu yer, daha taramanın olduğu yere biz geldik, geri geliyoruz. Biz buraya çekildik, yeniden geri geliyoruz, işimizin başına.

BAŞKAN – Sizi geri çektiler banttın, “Dinamit atacağız, geriye çekilin.” diye.

YUSUF KOÇHAN – Evet.

Dinamit atıldıktan sonra duman gelmeye başladı, tabii aradık yukarıyı, izlemeyi, yangın var, acil müdahale etsin diye. Acil müdahale edeceğiz de, acil müdahale bizim için çok büyük zorluk. Ana yol aynı burası gibi, geniş.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Biliyorum.

YUSUF KOÇHAN – Geniş olduğundan şu göçüğün olduğu yerde benimle Adalı...

BAŞKAN – Adalı seninle birlikte miydi, sonra mı geldi?

YUSUF KOÇHAN – Sonra geldi.

BAŞKAN – Burada göçük olunca veya patlama olunca mı Adalı geldi?

YUSUF KOÇHAN – Patladıktan sonra Adalı geldi.

BAŞKAN – Kaç dakika sonra geldi?

YUSUF KOÇHAN – Vallahi on dakika oldu ya da olmadı. Koşarak geldi zaten o.

BAŞKAN – İsmail Adalı koşarak geldi.

YUSUF KOÇHAN – Koşarak geldi.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Yukarıdan geldi?

YUSUF KOÇHAN – Yukarıdan geldi. Yukarıdan geldi ama bir şey elinde yok adamların.

BAŞKAN – Hiçbir şey yok. Senden tahlisiye cihazlarını istedi.

YUSUF KOÇHAN – Tahlisiye cihazlarını isteyince... Ya 4 tane tahlisiye cihazı geldi, onlar da 4 tane, Akın Bey nefeslikten gelmiş.

BAŞKAN – Kaç dakika sonra geldi tahlisiye cihazı?

YUSUF KOÇHAN – Vallahi...

BAŞKAN – İsmail Adalı senden tahlisiye cihazı istedi, sen almak için yukarı mı çıktın?

YUSUF KOÇHAN – Yukarı çıktım, şu şeye çıktım ben, şuraya çıktım.

BAŞKAN – Sizin depo mu var orada?

YUSUF KOÇHAN – Deponun üst tarafında, ikinci bantta. İkinci bandın oraya vardım, bekle bekle yok.

BAŞKAN – Tahlisiye cihazı?

YUSUF KOÇHAN – Evet.

BAŞKAN – Kim getirecekti orada?

YUSUF KOÇHAN – Onları kulikarcılar getiriyordu.

BAŞKAN – Kulikarcılarla irtibat kuruldu, onlar getireceklerdi, sen ikinci bandın başında alacaktın onu.

YUSUF KOÇHAN – Evet.

Onlar getirmeye gidecekti “Yok, 4 tane gelmiş.” dedi. Akın Bey ile Mehmet Efe mi var, kaç kişi varmış...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Akın Bey nerede burada?

YUSUF KOÇHAN – Akın Bey şu nefeslikte, şuradan nefeslikten gelmiş. Şu kapıları açacak ya. Nefeslik kapıları var, hava akıntısı fazla olmasın diye S panosuna, oraya girmiş.

BAŞKAN – Akın Bey 4’ten sonra geldi ama çocuğu nedeniyle geç geldi Akın Bey.

YUSUF KOÇHAN – Evet, geç geldi zaten.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Şimdi Akın Bey şuradan giriyor öyle mi?

YUSUF KOÇHAN – Nefeslikten giriyor.

BAŞKAN – Kirli hava yolundan. Temiz hava, hava çevrildikten sonra...

YUSUF KOÇHAN – Kirli havanın içinden giriyor.

Bizim girişimiz nerede?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Sizin girişiniz şurası.

YUSUF KOÇHAN – Bizim girişimiz burada, onlar da buradan giriyor. Bak şu aradan giriyor bu, şu merkezden giriyor bunlar. Bir hava girişi olmasın...

BAŞKAN – Şurası, esas pis hava bağlantısı burası.

YUSUF KOÇHAN – Tamam, buradan giriyor bak. Onlar buradan giriyor S panosuna, şeye, kapıların olduğu yere gidiyor bak.

BAŞKAN – Kapıları açacağız diye.

YUSUF KOÇHAN – Kapıları açacağız diye. Açmış ama fayda etmemiş, çünkü hava akımı çok olduğundan merkez...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – S panosundan gelenler için mi açmış orayı?

BAŞKAN – Evet.

YUSUF KOÇHAN – S panosunda fazla hava...

BAŞKAN – Akın Bey’i nereden çıkarmışlar, şuradan mı çıkarmışlar?

YUSUF KOÇHAN – Bilmiyorum vallahi nereden çıktığını. Çünkü biz oraya giremedik zaten o dumandan, o şeyden kimse giremedi.

İBRAHİM GENÇ – Hocam, nefesten dediler. O paletli bant var ya, bizim nefeslik var ya...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Şurası.

İBRAHİM GENÇ – Evet, oradan çıkarmışlar.

YUSUF KOÇHAN – Paletli bant bu zaten.

Yani, biz göz göre göre bunun hepsini biliyorduk.

BAŞKAN – Peki, bir şey soracağım: Bu İsmail Adalı geldiğinde “Orada havayı perdeleme yapmaya çalıştık.” dedi.

YUSUF KOÇHAN – Çalıştı, yapamadı.

BAŞKAN – O perdelemeyi nereye yapacaktınız, şuraya mı? Mesela sen şuradasın, geldi, İsmail Bey...

YUSUF KOÇHAN – Perdelemeyi burada yapacaktık, şurada yapacaktık perdelemeyi, hava akıntısını durdurmak için.

BAŞKAN – Havanın akıntısını durdurmak için mi, yoksa şurada mı yapacaktınız?

YUSUF KOÇHAN – Yok, burada yapacaktık. Biz zaten geriden başladık, biz buraya giremiyorduk zaten.

BAŞKAN – Tahliye cihazına niye ihtiyacınız var? Burası temiz hava değil miydi o sırada?

YUSUF KOÇHAN – Temiz hava ama geri geliyor. Şurada var ya bak, duman buradan geri geliyor.

BAŞKAN – Geriye tepiyor, duman geriye tepiyor, öyle mi?

YUSUF KOÇHAN – Ateş ta buraya kadar geldi, bak, bizim göçüğün olduğu yere kadar geldi. O zaman da size söyledim bunu.

BAŞKAN – Şimdi, burada perdeleme yaptığında nereye yapacaksın, kısa devreyle nereye gider? Hocam, böyle bir şey olabiliyor mu?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Y apmaz, gerekmez ki oradan.

YUSUF KOÇHAN – Burada perdeleme nasıl yaptı, biliyor musun? Bizim hava akıntısının düşürülmesi için perdeleme yapmaya çalıştı o.

BAŞKAN – Yani, havanın hızını kesmek...

YUSUF KOÇHAN – Kesmek için, o ateşi söndürmek için şey yaptırdık ama fayda etmedi. Ben “Siz burayı düşünüyorsunuz, şurayı düşünüyorsunuz ama benim düşüncem, dördüncü bandın motor başında bu patlama oldu. Sizin buraya faydanız olmaz.” dedim o esnada zaten.

BAŞKAN – Ha, anladım, tamam.

YUSUF KOÇHAN – Olmaz çünkü niye? Burada bu ateşi neyle söndüreceksin?

BAŞKAN – O zaman tahliye cihazını takmış mıydı, giymiş miydi?

YUSUF KOÇHAN – Yoktu.

BAŞKAN – Tahliye cihazı yoktu.

YUSUF KOÇHAN – Buradan çıkana kadar da gelmedi, ben çıkana kadar da gelmedi.

BAŞKAN – Yani, İsmail Adalı’da da bu tahliye cihazı yoktu bu çaba esnasında.

YUSUF KOÇHAN – Yok, o esnada yoktu. O zaman Deniz Bey, vardiya amiri, 3 vardiya amiri geldi -Atabacası’nın- o girdi. Ben onunla karşılaştım yolda, o 3-4 kişiyle beraber geldi. Çok geç vardı. Zaten bunun dediği gibi, bir saat geçmiş. Benim verdiğim saatle onların saati arasında bir saat oynamış yani. Bunu hiç, bir kişi, oradan, yukarıdan... Şu şeydeki, S panosundaki hava akıntısını, o fanları durdurmak için, ters döndürmesi için İmbat’ın müdürü mü gelecekti, bunu çevirecekti? Kendisi çevirmiş olsaydı, şu benim...

BAŞKAN – İmbat’ın müdürü yani.

YUSUF KOÇHAN – E tabii.

Şu an, bizim buradaki ölen rahmetlilerin ölmemesi gereken yerde yani bunlar, ölmez yani buna anında... O yarım saat İsmail Adalı gelmeseydi, oradaki akıntıyı, havayı şey yapsaydı, hiç olmazsa telefon aç, yetkili bir insan oradadır. Birinin oradan şey yapması lazım, o hava akıntısının durması lazım.

BAŞKAN – Peki, İsmail Adalı oraya gelen havayı perdeleyip yangına giden havayı azaltmaya çalıştı.

YUSUF KOÇHAN – Azaltmaya çalıştı.

BAŞKAN – O sırada “Yukarıdan vantilatörü, havalandırmayı kapatın.” gibi bir şey aklınıza geldi mi?

YUSUF KOÇHAN – Hiç yapmadık. Bugün olsaydı ben hepsini kurtarırdım.

BAŞKAN – Peki, kapatılsaydı o zaman...

YUSUF KOÇHAN – Hava akıntısı az olurdu, o zaman...

BAŞKAN – O zaman şöyle bir risk olur muydu yani...

YUSUF KOÇHAN – Risk olmazdı.

BAŞKAN – Galerilere, panolara kirli hava gitmişti. Kapatıldığınız zaman da işte orada kirli havanın...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Ama tabii bilemediler onlar yani yangının hangi boyutlarda...

YUSUF KOÇHAN – Yangının boyutu fazla, şu yangının boyutu... İlk hedeften aradığım zaman insanların hepsi ölecek. Ne harçtan kurtarın ne S panosundan. S panosundan on beş dakika veriyorum, harç panosundan hiç vermedim ben. Buradan kurtulacak, harç panosundan, hiç imkân vermedim yani ölecek diye, kesin kurtuluşu yoktu.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Ama Mehmet Efe şuradaki kapıyı açmış, değil mi?

BAŞKAN – Şuradan açmış.

YUSUF KOÇHAN – Bilmiyorum, ben Mehmet Efe'yi hiç bilmiyorum.

BAŞKAN – Mehmet Efe şuradan geleni kısa devre yapmış, bu tarafa göndermiş. Daha sonra oradaki İbrahim Bey'le falan...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Mehmet Efe yangının olduğu zaman da ocak içerisinde miydi?

YUSUF KOÇHAN – Ben görmedim onu.

BAŞKAN – O, A panosu... Selahattin Şen ocak içerisinde olduğunu söyledi.

İBRAHİM GENÇ – İçerideymiş.

YUSUF KOÇHAN – Ben görmedim onu, içerideymiş. O çok mücadele etti ama bir şey yapamamış.

BAŞKAN – Burası tavanda... Sen bir ifadende de şöyle diyorsun Yusuf, diyorsun ki: "Tavanda bir göçük vardı. Biz oraya dam koyduk, daha sonra perdeledik orayı ama iyi bir perdeleme olmadı." Yani, oraya bir perde, çuvala, ağaçla üst tarafa kül mü basamadınız, nasıl oldu?

YUSUF KOÇHAN – Şu benim dediğim nokta, bak çarpı işaretini vurduğum nokta, bizim taramanın olduğu yer.

BAŞKAN – Tamam, evet.

YUSUF KOÇHAN – Üstünde, bakın, nefeslik var, hava girişi var. Bak, ikisi de birleşiyor burada. Buradan bayağı ara vermiş ama birleşiyor, burada hava birbirine temas ediyor. O esnada zaten...

BAŞKAN – Temiz havayla kirli hava mı temas ediyor orada?

YUSUF KOÇHAN – Evet, orada ateş vardı zaten. Bir hafta, on gün evvel ben çalışıyordum, şu nefeslikten yol açıyorduk biz, temizlik yapıyorduk yani insanlar rahat geçsin...

BAŞKAN – Yukarıdan ısı mı geliyordu?

YUSUF KOÇHAN – Isı vardı zaten ben söyledim. O zaman, rahmetli Mehmet Efe'ye bir hafta evvel dedik: "Şefim, bak, durum... Burası sıcak. Siz belki farkına varmıyorsunuz ama burası tehlikeli." Ana yolla burası çok yakın olduğundan biz her şeyin farkındaydık yani ama adamlar tedbiri almadı. Hep İsmail Adalı'nın üretiminin cezasını, hepsini bundan çektik biz.

BAŞKAN – Ha bire "Üretin, hadi, hadi, hadi, üretin."

YUSUF KOÇHAN – Yani bunu hiç olmazsa... Gaz ölçümü kaç defa vurmuş. Bizden iki vardiya önceki vardiyalardan vermiş zaten bunu, vermiş yani.

BAŞKAN – Gaz ölçümleri yüksek çıkmış.

YUSUF KOÇHAN – Evet, vurmuş zaten bunları, tavana...

BAŞKAN – Vurmuş derken 500'e mi çıkmış.

YUSUF KOÇHAN – Çıkmış yani bunlar şimdi... Çünkü bildiğimiz ateş var olduğundan, bu kadar sıkıntı olduğundan, tabii biz orada çalıştığımızda dahi kendimiz de farkındaydık yani. Şu bizim atletler, Allah seni inandırсын, sudan, o kadar... Yani, ana yoldayım ben ya, ana yolda o kadar ter ne demek ya? Söylüyorduk bunlara: "Bak, durum böyle böyle." Adamlar hiç önemsemedi hiç kimseyi. Kendisi de biliyor ya zaten, bunu bilmeyen... Ufak bir cahil de olsa oradaki ne durumda, anlıyor yani.

Yani o akım var ya akım, beni şu beşinci bandın orada rezil etti. Ben kendi işimi yaptım. Hüseyin Çavuş, rahmetli, oğlanla beraber kucak kucağa öldü, oğlanı kurtarmak için girdi ocağa, kucak kucağa öldü. O rahmetli bir azalttı, hiçbir şey kalmadı, bırakmadı o adam, bana da dâhil. Niyeymiş? Saat üç olmuş, bizi çıkarmıyor. İş bitmiş bir insanız biz. Daha ne istiyorsunuz? Taban arıyor, bandın altında taban arıyor, beşinci bandın orada. Malzememi sökmüş, işimi bitirmiğim. Adam diyor ki: "İki gün üretim geç başladı."

İBRAHİM GENÇ – Başkanım, ben zaten hep şey dedim: Bizi çalışma esnasında gören insan önce hâlimize, sonra öldüğümüze acır yani insanlık...

BAŞKAN – Önce hâlinize acır çalışırken, sonra da öldüğünüze acır.

İBRAHİM GENÇ – Öldüğümüze acır. Yani insan değiliz, böyle çizmelerin içi çamur, çapak. Bizim içimizi görseniz yani şu adamların hâline bakın, ondan sonra

YUSUF KOÇHAN – 4 defa İsmail Adalı'nın gözünün önünde, isterseniz, mahkeme zamanında götürür... 10 defa gitmişim onun yanına bir çizme için, 10 defa Kocaman müdür yardımcısı...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Siz mesela çıktuktan sonra duşu nerede alıyorsunuz?

İBRAHİM GENÇ – Orada alıyoruz.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Orada alıyorsunuz.

BAŞKAN – Ocak içinde.

İBRAHİM GENÇ – Soyunma odaları var.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Soyunma odaları, yetiyor muydu onlar hepinize?

YUSUF KOÇHAN – Devletin yeriydi, genişti orası, var yani hazır vardı, çoktu.

İBRAHİM GENÇ – Orası hazır diye yetiyordu.

YUSUF KOÇHAN – Soyunma odası olmasa zaten orada çalışamazdık.

İBRAHİM GENÇ – Ama çalıştığımız esnada çok... Ben çalışma yerine varana kadar zaten 1 tane atletim terliyor. Çantamda 2 tane atletim olurdu benim.

YUSUF KOÇHAN – 2 tane, 3 tane atlet götürüyorduk biz.

İBRAHİM GENÇ – Önce hâlimize, sonra öldüğümüze acıdığımı her yerde söyledim. Bir baksalar “Eyvah, sen ne olmuşsun?” Sonra “Adam ölmüş.” derler, o vaziyeteydik.

BAŞKAN – Hocam, Yusuf’ a soracağınız bir şey var mı?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Yani, esas önemli olan şey şu ki hani, burada yangın var da birisi yangına müdahale falan etmiyordu, sen çok yakın olduğun için.

YUSUF KOÇHAN – Etmedi, etseydi bu duruma düşülmezdi.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Hayır, etseydi de...

YUSUF KOÇHAN – Etmeye çalışacaktı. Bak, burada, mesela üst taramayı bitirseydik...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Yani şöyle: “Vardiya başından beri biliniyordu da orada bir şeyler yaparken oldu.” değil de yani birden olduğu...

BAŞKAN – “Bir haftadır yanıyordu.” diyor Yusuf’ un ifadesi.

YUSUF KOÇHAN – Bir haftadır yanıyordu, adamlar perde çekiyordu, kül basacaktı, su basacaktı. Aslında hatta o anda o ateş esnasında söyledim, dedim: Hazırlanmışsa külü basın, suyu basın, Adalı’ ya kendi ağzımla söyledim bunu, basın dedim. Orada siz nasıl olsa ekibi hazırlamış, sonra bizim... Zaten saat üç olmuş ya, üçe çeyrek var, bunun bitmesi lazım. Bize dedi ki: “Bitirin siz, su gelecek sizin başınıza, orada çalışamazsınız, işinizi bitirin.” Zaten o acele olmasaydı biz de orada kalabilirdik yani.

BAŞKAN – Yani sulu kül basacağını söyledi. “İşinizi bitirin, çekilin, su gelecek üzerinize tavandan.” dedi.

YUSUF KOÇHAN – Evet “Çekilin, su gelecek.” O zaman söyledim ona.

BAŞKAN – Faylı bir alan mı Hocam, çok...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Fay var tabii de ama yani o kadar karışık ki bakın, burada yol var, orada var, burada var.

YUSUF KOÇHAN – Şurada ateş var, burada ateş var, her taraftan var ateş ya.

BAŞKAN – Peki, kömür var mıydı o yol üzerinde, kömür gördünüz mü?

YUSUF KOÇHAN – Kömür, bak, ben bu ocağı komple gezmiş bir insanım.

BAŞKAN – Tamam.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Mesela şurada taban alıyorsun, burada şey yapıyorsun. Şunların nereleri kömür?

YUSUF KOÇHAN – Bak, bunun tabanı komple kömür.

BAŞKAN – Taban kömür, tamam.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Tamam.

YUSUF KOÇHAN – Şu tavandan -bak, bu da nefesi- yeniden kömür var, karışık taş kömürü var.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Buralarda taş kömürü var.

YUSUF KOÇHAN – Şu beşinci bandın olduğu yer, patlama esnası orası aslında, tetikleyen. Bu bandın, motor başından var ya top attığı an yangın çıkma şeyi bu köşe yani. Bu köşede olduğundan komple ocağı söndürdüler.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Pekâlâ, şu kömür mü?

YUSUF KOÇHAN –Orası da taş, hepsi taş, burası komple taş. Şiltleri indirmek için.

BAŞKAN – “Burada göçük oldu.” diyorsun, şiltlerin indirildiği yerde.

YUSUF KOÇHAN – Şiltlerin indiği yerler taş, şuralara kadar taş. Tavana taş değiyor, şu aralar komple taş, buraya gelene kadar kömüre giriyor.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Şunun tabanları kömür, tavanlar değil. Şunun da hiç tabanında falan kömür yok muydu, bundan emin misin?

YUSUF KOÇHAN – Eminim ben, kömür yoktu orada, sıcaklık vardı, kömür yoktu, ben görmedim.

BAŞKAN –Sıcaklık var mıydı burada?

YUSUF KOÇHAN – Sıcaklık vardı.

BAŞKAN – Eski imalatların şeylerini mi kesiyordu?

YUSUF KOÇHAN – Eski imalat yerleri var, bir iki yerde denk geldi, ben tavanda gördüm de... Şurada vardı, eski imalatların olduğu yerler şuralar. Şurada var, tavanda gördüm ben mesela eski demirlerin kesimi vardı, orada bacalar vardı, bacaları kesmiş, geçmiş.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Pekâlâ. Altında?

YUSUF KOÇHAN – Altında görmedim ben.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Ama şunlar bunun altında, üstünde değil.

YUSUF KOÇHAN – Onlar birbirini şey yapıyor yani.

Ben o ocağı komple gezmiş, şu ayağın içine dahi gitmişim, harçlara olsun, H panosuna olsun.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – “Ama şunun tabanı komple kömür.” diyorsun.

YUSUF KOÇHAN – Komple kömür, bak, buradan bir başlıyor kömür...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Mesela senin öteki ifadende de öyle diyor yani “Tavanda da kömür vardı.” diyorsun.

YUSUF KOÇHAN – Tavanda kömür var çünkü nefeslikle burası...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Ama şunun da tavanında kömür var. Bunun tavanında var mı, ara ara var mı yani ya da?

YUSUF KOÇHAN – Bunun da tavanında kömür yoktur, bak, bunun da tabanında kömür var ama bunun tabanının kömürüyle bunun üstü birleşiyor ya, o aradan bir pay var yani.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Bu üstte, şu altta.

BAŞKAN – Şu kesişme noktasında bir şey mi var yani?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Şunun tabanı kömürse şunun tavanında da o kömür olması lazım doğal olarak.

YUSUF KOÇHAN – Arada bir fay var yani.

BAŞKAN – “Şu ikisinin geçtiği yerde hava kaçıyor.” mu dedin Yusuf, ben yanlış mı anladım?

YUSUF KOÇHAN – Şu arada üstteki hava çıkışıyla hava girişi birbirine temas ediyordu.

BAŞKAN – Baypas yapıyordu.

YUSUF KOÇHAN – Görüyorduk, biz zaten söyledik ona: “Bak, biz yukarıyı görüyoruz, bu bir patlak verir, hepimizin canı var.”

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Şuradan bayağı görünüyordu öbür yol.

YUSUF KOÇHAN – Biz orada tarama yapıyoruz.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Buradan devamlı baypas vardır.

BAŞKAN – Baypas yapar oradan.

YUSUF KOÇHAN – Fan beziyle altından çekecekti, kül basacaktı, kapatacaktı. Nereden kapatacak o kadar şeyi?

BAŞKAN – İkisinin arasında irtibatı kesmek için.

O noktada ısı var mıydı?

YUSUF KOÇHAN – Vardı, sıcaktı.

Şurada D panosu var, iki gün zaten orada çalıştım. Rahmetli benim arkadaşım vardı, Allah rahmet eylesin, “Ne yapacağız burada bu pano içinde?” dedi yani çalışacak vaziyet yoktu.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Şimdi, yanan bant şu bant mı, şu bant mı, hangisi?

YUSUF KOÇHAN – Yanan bant bu.

BAŞKAN – Aşağı doğru inen.

Zaten Selahattin Şen ile diğer çocukların ifadelerinde de, Murat Yokuş'un ifadesinde de öyle diyorlar, yukarıdan aşağı bant yanarak kopmuş, alev topu gibi aşağı geliyor.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Şuradaki bantta herhangi bir şey var mıydı?

YUSUF KOÇHAN – Yoktu.

BAŞKAN – Bant yanmaz bant mıydı?

YUSUF KOÇHAN – Yanan bant, normal yanmayan bant yok bizim ocakta.

BAŞKAN – Hocam yani söylediğiniz şekilde eğer kızgın kor hâlindeki kömür bandın üzerine düştüğünde bandı deler ama alev sürmez, devam etmez ama buradaki dönen bir bantsa aşağı doğru o koru...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Ya, dönmese de hani tutuşunca artık bitene kadar yanıyor.

BAŞKAN – Çünkü “Bant durdu, bant dönmedi.” diye ifadeleri var.

YUSUF KOÇHAN – Bunlar iki defa top attı, bakın, ikinci defa top atıldılar. Birinci topu atarken, dinamit atarken ben şu araya çıktım, şu arayla şu bant görünüyor.

BAŞKAN – Orası kaç metre? 80, 90, 100 metre...

YUSUF KOÇHAN – Var, 90 metre falan var.

BAŞKAN – Bu konuştuğumuz yer de bu şiltlerin geçmesi için açılan yol.

YUSUF KOÇHAN – Evet.

Bandı görüyorum, bakın, bir vuruyor var ya 10 metre böyle yukarı aşağı vuruyor.

BAŞKAN – Bant kopmuş.

YUSUF KOÇHAN – Yok, kopma değil, vuruyor yani çekemiyor bant.

BAŞKAN – Neyi çekemiyor?

YUSUF KOÇHAN – Mal çekemiyor, kömür çekemiyor.

BAŞKAN – Yani bant zorlanıyordu böyle.

YUSUF KOÇHAN – Zorlanıyordu, ben “Bir şeyler olacak ama Allah kimseye göstermesin.” dedim. Oldu da.

BAŞKAN – Kazadan ne kadar önce oldu bu yani senin bu söylediğin?

YUSUF KOÇHAN – Kazadan önce yarım saat var ya da yok.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Bant nasıl vurur yukarıya Yusuf?

YUSUF KOÇHAN – Bandın motoru çekmediğinden...

BAŞKAN – Üzeri yük olursa...

YUSUF KOÇHAN – Aşağıda yük var, üstündeki şey var yani...

BAŞKAN – Aşağıda dönen bant esneme yapıyor.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Şurada gerdirmesi vardır da ondan dolayı bir şey olabilir yani bant öyle sallansa çekmez zaten.

YUSUF KOÇHAN – Bizim şu arada motorlar var, şu aradan cep yaptık.

BAŞKAN – Şu şiltlerin geçtiği rekupların orada mı?

YUSUF KOÇHAN – Hayır, orası değil, şu aralarda bakın.

BAŞKAN – Şu dördüncü bandın başından aşağı iniyoruz.

YUSUF KOÇHAN – Buralara yaptırдық.

BAŞKAN – Motor tahrikleri burada.

YUSUF KOÇHAN – Motor tahriklerini burada yaptık. İki, üç gün evvel de şuradan mekanizma çalışacak diye buradan bu bandı kestik, kendi motor başlarını aynen yaptırdık, motor yaptırdık yani.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Tabii, şuradan bant getirecek, buradan götürülecek, ayrıca şurada da vardır bant tabii.

YUSUF KOÇHAN – Evet, şurada da var. Ben orada çok çalıştım, her şeyi biliyorum yani bunun ne olduğu, ne bittiği komple gözümün önünden geçiyor zaten.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Mesela yukarıdaki yolu falan hiç görüyor muydun burada?

YUSUF KOÇHAN – Görünmüyordu ama burası görünüyordu.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Ama yukarıyı görünüyordu.

YUSUF KOÇHAN – Çalıştığımız yerden görünüyordu.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Ama tabii, yangın burada başlasa gelir şurada motor başına, buraya gelene kadar şey olur, yangın şurada başlıyor, buralarda olması lazım.

YUSUF KOÇHAN – Benim tahminim: Şu bizim göçüğün olduğu yerde gaz vardı çünkü patlama olduğu esnada şurayı tetikledi yani o esnada, o dakikanın içinde burası zaten ateşlendi.

BAŞKAN – Ha, burası da ateşlendi.

YUSUF KOÇHAN – Tabii, ta şiltlerin olduğu yer.

BAŞKAN – O zaman şurada yangın çıkınca veya bu dinamitle birlikte patlayınca burası da hemen ateşlendi.

Senin “Ateş geliyor, ateş var.” dediğin yer neresi, hangi nokta?

YUSUF KOÇHAN – Şurası, şiltlerin indiği yer, göçük olan yer orasıydı zaten, dam yaptığımız yer burası.

BAŞKAN – Şuradaki bant yanıp aşağı iniyorsa... Zaten işçinin biri de diyordu: “Şu dördüncü motor başındaki tahrikler çok aşırı derecede ısıniyordu yani mal çıkartmak için, vesaire için...” Zaten bantta da ısınma, sıcaklık, gerginlik, bundan dolayı da burada hızlı bir alev alma da olabilir şey olarak.

Şurada bir göçük var mı, hiç gözlemledin mi?

YUSUF KOÇHAN – Burada ben tarama yapmıştım.

BAŞKAN – Tamam. Şu motor başında ısınma var mıydı?

YUSUF KOÇHAN – Isınma vardı çünkü biz orada tarama yapmıştık yani bu ocağın komple taramasında ben vardım, delik delik, adım adım attım. Hem Spanosu olsun hem burası olsun, iki yerde de çalışmış bir insanım ben. Ocağın olduğu yeri komple biliyorum. Sadece bilmediğim yerler, şu nefeslikler, biz fazla yürümedik oralarda.

BAŞKAN – Siz ana galerilerde çalışıyordunuz?

YUSUF KOÇHAN – Ana galerilerde çalıştığım için yani ocakta nerede ne olduğunu biliyordum. Ocakta şurada tek patlama olsaydı, hiç olmazsa Spanosundaki bu hava akımını durdursaydık temiz hava buradan verilirdi, durdururdu yani.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Şuraya alev gelmiş olması için... Yani hani şurada diyoruz ya: Gaz geldi, şey oldu. Yani hava buradan zaten geliyordu, üflüyor bu tarafa doğru, burada da aşağı doğru üflüyor.

YUSUF KOÇHAN – Nasıl oraya kadar gelmiş, ben de şaşıyorum.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Yani o zaman şuradan çok büyük bir basınçla geldi yani bunun gelen basıncını da yenecek şekilde geldi, ondan sonra...

BAŞKAN – Patlama herhâlde, dinamit atılan yer şurada. Dördüncü ayağın başında mı atıldı dinamit?

YUSUF KOÇHAN – Evet, motor başında.

BAŞKAN – Burada atıldıktan sonra herhâlde bir sarsıntı oldu. Şurada da söylüyor ya “Isı var.” diye. Oradan herhâlde olduğu gibi mi göçtü?

İBRAHİM GENÇ – Bandın hemen yanması bana biraz şey geliyor.

BAŞKAN – Bant yanar, o kesin yani yanmaz bant değil.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Ali Rıza Bey, Süleyman'ın dediği gibi şu aşağıdaki yollar doldurulmadığı için bunların içi gaz dolu. Burası şey olunca yani patlatmayla filan hani çok ciddi alakası olduğu kanaatinde değilim. Hani şu küçük sarsıntılar belki etkilemiştir. Yani, buradan o gaz gelince, basınçla birlikte hem bu tarafa hem bu tarafa alevin gitmiş olması... Şurada şey yok değil mi; herhangi bir bant yok, bir şey yok, burada sadece kulikar yolu var.

YUSUF KOÇHAN – Kulikar yolu, şiltin indiği yer.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Şu 4'üncü bant şuraya kadar yanmış o zaman.

YUSUF KOÇHAN – Şimdi, ters yönlü hava verince yine buradan dönüyor, ters yönde, tekrar geri geliyor ama geç kalınmış. Havayı hem S panosundan verilecekti hem buradan verilecekti.

BAŞKAN – Şimdi, buradan verince şöyle geliyor, aynı zamanda buraya hava devam ediyor.

YUSUF KOÇHAN – Şurasını kapatmış olsaydık...

BAŞKAN – Yani yapamadık.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Mümkün değil.

BAŞKAN – Büyük ve geniş bir galeri yani orayı perdelemek...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Bütün havanın geçtiği şeyi yani zaten orayı kapıyı kapattığında filan nasıl öter değil mi? Mümkün değil yani o müthiş bir güç.

İBRAHİM GENÇ – Kapının biri kapatılmadan diğeri açılmıyor.

YUSUF KOÇHAN – Kör ayaklar vardı, ben bu ayakların içine girerdim, ben hortum mortum aldım oradan, fan bezi falan aldım, iki saat onlarla mücadele ettim ama boş mücadele ettim. O fanları durdursaydık, o hava akımını durdursaydık o kadar insan ölmezdi. Çünkü niye ölmezdi? Bu ısıtma havasından durdururdu yani.

BAŞKAN – Şuradaki fanları kapatamadı mı İbrahim, S panosundaki fanları?

YUSUF KOÇHAN – Kapatamamış.

İBRAHİM GENÇ – S panosunda hiçbir hareket olmadı zaten, olamazdı, duman komple oradan geçtiğinden dolayı, pis hava oradan geçiyor.

BAŞKAN – Siz ana galeriye çıkamadınız zaten.

İBRAHİM GENÇ – Ben çıktım, içeri girdim tekrar, hava çıkışına girdim.

BAŞKAN – Zaten ölümlerin çoğu da panoların hemen çıkışa yakın yerlerinde.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Aslında mesela buraya ilk çıktığı anda maskesiyle şu şeye gidebilir...

YUSUF KOÇHAN – Denetim bacasına girebilseydi... Ben zaten birader yüzde 90 oraya kaçır dedim, çok umudum vardı. Bu S panosu beş dakika zaten, onların ölçümünü yaptım, beş dakikada varır oraya, kurtarır kendini dedim, o aradığım esnada on- on beş dakika zaman verdim.

İBRAHİM GENÇ – Şimdi, bizim o borunun boyu çok sıcak olduğundan dolayı beş dakikada yürümek biraz zor. Ben kendim çalıştığım zaman bandın şasesine tuta tuta on dakikada zor çıkıyorum.

YUSUF KOÇHAN – Ama o esnada şey yapsaydı İbrahim, kurtarırdı yani kendini, çoğu kurtarırdı kendini.

İBRAHİM GENÇ – Ben kendime güvenemedim, iki defa niyetlendim güvenemedim yani.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Oraya gittiğinde orada temiz hava olacağını biliyor muydun?

İBRAHİM GENÇ – Biliyordum.

BAŞKAN – Herkes biliyor, işçiler de biliyordu orada temiz hava olduğunu.

Sen ocağa girerken nereden giriyorsun?

İBRAHİM GENÇ – S'nin hava çıkışından, bizim pis hava çıkışından.

BAŞKAN – Nefeslikten giriyorsunuz...

YUSUF KOÇHAN – Nefeslikten çıkıyoruz.

BAŞKAN – Niye yakın olduğu için mi orayı tercih ediyorsunuz?

YUSUF KOÇHAN – Yok, yakın değil, en uzak mesafemiz orası.

İBRAHİM GENÇ – Bize yakın olduğundan giriyoruz.

BAŞKAN – Size yakın olduğundan giriyorsunuz.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Siz oradan neyle giriyorsunuz, yürüyerek mi giriyorsunuz 340’ tan?

YUSUF KOÇHAN – Yürüyerek.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Şu 340’ tan geliyorsunuz, şuradan şöyle ayağa giriyorsunuz pis havada?

İBRAHİM GENÇ – Evet, pis havada.

BAŞKAN – Giriş çıkışınız oradan öyle mi? Temiz hava içerisinden girip çıkmıyorsunuz, pis hava içerisinden girip çıkıyorsunuz?

İBRAHİM GENÇ – Evet.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Pis havadan giriş çıkış.

BAŞKAN – Spanosundakilerin hepsi öyle mi yani?

YUSUF KOÇHAN – Zaten ölümün sebebi o.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Şurada, bakın, yani adamlar o şeyleri planlamışlar. O dediğinizi ben bilmiyordum.

YUSUF KOÇHAN – Ölümün sebebi o zaten.

BAŞKAN – Mesela, üçüncü bir şey açmış bu şirket, şuraya kadar getirmiş, şurada bırakmış. Şuradan bunu yürütseymiş, dediğiniz gibi.

İBRAHİM GENÇ – Ben amirlerimize “Buraya bir tane fan koysanız, ocak çok sıcak, ocağın havasını rahatlatırsınız.” diyordum, “Ya, siz de çok biliyorsunuz zaten, fan koyduğunuz zaman kömür yanar.” diyorlardı. E, tamam, kömür yanar onu da biz biliyoruz ama vardiyada iki saat çalıştırsan bize yine yeter o. “Siz de çok biliyorsunuz!” dedi. En sonunda bir tane fan koymak için ocağı az açtılar oradan, dinamit deposunun o taraftan ama fanı kuramadılar. 19 Mayıs’ta kuracaklardı fanı.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Buradan da şu yolu açıp buradan temiz hava...

BAŞKAN – Temiz hava vereceklermiş, şunu açmamışlar değil mi?

Açmışlar bak bunu.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Açmışlar ama bağlantı yok tabii. Burası kapanmış, şuralarda işlem bittikten sonra burası bağlı değil.

BAŞKAN – Zaten şuradan giren temiz hava, dikkat ederseniz, Spanolarına giderken bu tarafa geliyor, Spanosuna giden şeyler de azalıyor, temiz hava azalıyor. Temiz hava geliyor, şu kavşakta S panosuna, yukarıya ve sağa giderken sola da tekrar buradan geliyor.

YUSUF KOÇHAN – 5 kişi buradan kurtarılmış.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – 7 kişilermiş, 2’si demiş ki...

BAŞKAN – İbrahim...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Yok, İbrahim orada değil, bunlar başka kişiler.

YUSUF KOÇHAN – İbrahim aşağıda kalmış.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Burada 7 kişilermiş, 2’si demiş ki: “Biz buradan şeyden çıkarız.”

İBRAHİM GENÇ – Aslında orası çok uzak, burası 900 metre falan.

YUSUF KOÇHAN – Orası bin metreden fazladır.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Buradan buraya yirmi beş dakikada yürüyemezsin yani. Ben çalışırken bizim en alt seviyemiz burasıydı yani şu yolu biz açtık, 340’ ı.

YUSUF KOÇHAN – Biz hepsini bozduk, orayı gördün işte.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Bilmiyorum orayı, onun içine bir daha girmedim. Şuraları filan tabii çok iyi biliyorum.

BAŞKAN – Şunu niye sürdürmemiş? Herhâlde ocağın çoğu artık bitti, alacak kömür kalmadı diye mi bundan vazgeçtiler?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Vallahi bilmiyorum, çok karışık yani.

YUSUF KOÇHAN – Böyle ocak sistemi olmaz. Bu sistem gerçekte olsaydı, şu hava çıkışları bir olsaydı yani bir yerden bir kirli hava çıkışı verseydi bu kadar insan burada ölmezdi S panosunda.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Ya zaten şurayla burayı ayırmak lazım. Burada zaten var nefeslik, temiz hava girişi. Şuraya bir yol daha açıp buranın temiz havasını buradan alıp kirli havasını buradan çıkarmış olsanız, işçileri de gene buradan getirseniz...

YUSUF KOÇHAN – Ya, bak, buranın hava çıkışı da bununla birleşiyor, bu da hava çıkışıyla birleşiyor, bu insanlar nereye kaçacak ya?

BAŞKAN – Burada şurası emniyetli, A ve H panosunda paralel havalandırma var, oraya temiz hava giriyor, kirli çıkıyor, temiz ile kirli karışmıyor ama S panolarına girerken orada kirli hava giriyor, temiz hava giriyor, temiz havayla birlikte kirlenen hava tekrar temiz havayla birleşiyor, bir üsteki ve alttaki...

YUSUF KOÇHAN – Ayaklar içine dolaşıyor.

BAŞKAN – Yani, kirlenene kirlene çıkıyor.

YUSUF KOÇHAN – Tabii, ayaklar içinde dolaşarak çıkıyor.

İBRAHİM GENÇ – Ayaklar içindeki en son havayı biz alıyoruz orada, bütün pis havayı toplayıp geliyor.

BAŞKAN – Genelde kuma, yorgunluk, halsizlik de sizin S panosunda.

İBRAHİM GENÇ – Normal çalışırken mutlaka hâlsiz kalıyoruz biz, akşam eve varıp sabaha kadar yatıyoruz.

BAŞKAN – Yusuf ilave edeceğin bir şey var mı?

YUSUF KOÇHAN – Benim ilave yaptığım bir şey yok Hocam.

BAŞKAN – Biz gene bunları tekrar bir daha değerlendirelim. Ekim ayı içerisinde artık İbrahim, Yusuf ve Orhan'ı da çağırırız. Senin orada şunu da dinleseniz faydalı olur diyebileceğiniz bir arkadaşınız var mı?

Yusufcuğum, biz orada 23-25 arkadaş dinledik.

YUSUF KOÇHAN – Gördüm, ben hepsini biliyorum.

BAŞKAN – Ama, senin gibi olay mahallinde olup bize olayı anlatabilecek çok az insan var yani çoğu A panosunda, H panosunda arkadaşların. Yani, tam böyle senin söylediğin o merkezdeki patlamanın olduğu noktayı bilen arkadaşlarımız çok az yani seninle birlikte olan kim vardı oradan çağıracağımız?

YUSUF KOÇHAN – Benimle birlikte orada çok insan vardı, 30 kişiye yakın insan vardı.

BAŞKAN – Tam patlamanın olduğu yerde. Hatta, sen diyorsun ki “Kimse konuşmuyor, niye insanlar şey yapmıyor?” Orada bir sitemin de var.

YUSUF KOÇHAN – Gülüyordu ya, resmen gülüyordu. “Gülmeyin kardeşim, insanlarımız var, canımız yanıyor.” dedim. Tabii, benim içim yanıyor zaten. “Ya, gülmeyin bunların hepsi ölecek dedim, ne gülüyorsunuz, siz adam değil misiniz, insan değil misiniz?” dedim.

BAŞKAN – Yani, İsmail Adalı gelmeden önce orada kaç kişi vardı?

YUSUF KOÇHAN – 15-20 kişi vardı.

BAŞKAN – Hiç tanıdığın isimler var mı onlardan?

YUSUF KOÇHAN – Tanıdığım isimler: Rahmetli Cengiz'in biraderi Fethi Çakak var.

BAŞKAN – Şu an sağ olanlar var mı?

YUSUF KOÇHAN - Fethi Çatak sağ.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Şeye bakmak lazım yani şu 4 no.lu bandın şaltercisine.

YUSUF KOÇHAN - O şalterci kafayı üşütmüştü, ben onula konuştum. Ya, top dahi attığını...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Öyle mi?

YUSUF KOÇHAN - O kadar şey ya.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Aslında, en yakın olan o olması lazım oraya.

YUSUF KOÇHAN - Söyledim “Ya, sen nasıl kurtuldun, sen ne yaptın?” dedim. “Ya ben de bilmiyorum nasıl kurtulduğumu.” dedi.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Bilmiyor.

YUSUF KOÇHAN - Bilmiyor ya!

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Gene de bir soralım.

BAŞKAN - Şaltercinin ismi ne?

YUSUF KOÇHAN - Bilmiyorum vallahi şaltercinin ismini, ilk defa zaten oraya gelmiş, ben onu görmedim.

BAŞKAN – 4 no.lu motor başının şaltercisi, onu...

YUSUF KOÇHAN - Yaşlı zaten, emekli adam ya.

BAŞKAN - Öyle mi, yaşlı mı?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Emekli, yaşlıymış zaten. Söyledim “Sen ne yapıyorsun ya? İfadeni savcılıkta düzgün bir şekilde verseydin ya, bu kadar can gitmiş.” dedim.

BAŞKAN - Biz bu savcılıktan ifadeleri istedik bize net cevap...

KOMİSYON UZMANI – İstedik, dönmediler Başkanım, arayacağız. 4 Ağustostaydı süre, bitti, birkaç gün daha tanıyalım dedik, haftaya arayalım diyorum.

YUSUF KOÇHAN – Mustafa Bostancı var benim yanımda, o biliyor, çocuk gelmedi, ifadeye de gelmedi.

BAŞKAN - Mustafa Bostancı?

YUSUF KOÇHAN - He, Mustafa Bostancı.

BAŞKAN - Bir onun ismini alalım şeyden.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Savaştepe’li Aydın var, Hasçavuş var.

BAŞKAN - O bize anlattıklarının hepsini mi anlattın İbrahim, yoksa farklı şeyler var mı? Savcılığa anlattığın ne varsa bize anlatabilirsin.

İBRAHİM GENÇ – Onlara anlattım, fazlasını anlattım belki. Yani, orada anlamadı, savcı anlamadı. Ben anlatıyorum...

BAŞKAN - Ben maden mühendisiyim, hocam maden mühendisi, biz bu mesleğin içerisinden geldik. Ben milletvekiliyim, Hocam Hacettepe Üniversitesinin Maden Bölümünün Başkanlığını yapmış Profesör kendisi. Anlatabildim mi? Aynı zamanda, hocam, üniversiteye geçmeden sizin orada çalışmış uzun süre. Bak, bu bacaları açan o, şu galerileri açan da o. Dolayısıyla, bir savcı, mühendis olmadığı için bizim gibi meseleye bakamaz, anlayamaz, kafası...

İBRAHİM GENÇ – Ben çok şey yaptım, hatta “Sakin ol.” diyor. Yani, kızdım iyice. Ben anlatıyorum “Ben kapıyı açtım.” diyorum “Ya, kapıyı açınca nereye gidiyor?” diyor. Ya, bu kapı buna benzemez.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Tabii, böyle kapı anlıyor adamlar.

İBRAHİM GENÇ – Bu kapı buna benzemez, bizim köydeki normal bir kapı gibidir. Defalarca anlattım, en sonunda “Sen mi anlamıyorsun, ben mi anlatamıyorum?” dedim. “Ya sakın ol.” diyor. İşte, harita marita getirdiler, öyle anlattım. Anlayamıyor.

BAŞKAN - Şu an şu ortamda bize anlatamadığın bir şey var mı? Dillendiremediğin bir şey varsa çok rahatlıkla konuşabilirsin.

İBRAHİM GENÇ – Yok, zaten rahat konuşacağım için geldim ben buraya.

BAŞKAN - Tamam, teşekkür ederiz.

İBRAHİM GENÇ – Ama, hani, bu yerlerde bizim oksijen tüpleri falan filan bunlar olsaydı...

BAŞKAN – Onlar hep notumuzda var, en son tavsiye edeceğimiz şeyler içerisinde var onlar, Yusuf’tan da aldık, oradaki arkadaşlardan da aldık. Sen ne tür tedbirler alınmasını isterdin, bir de onu alalım senden bir görüş olarak.

İBRAHİM GENÇ – Dedim ya, oksijen tüpleri, belli bir yerlerde olması gereken veya o hava hortumlarının bilinçli bir şekilde kullanımı, bu, işçiye anlatılmalı...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Mesela, ben orada o hava hortumlarından havanın gelmediğini düşünmüştüm.

YUSUF KOÇHAN – Geliyor.

İBRAHİM GENÇ – Hava gelmeseydi ölebilirdik.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Yani, mesela, aslında, daha bilinçli olsa seninle birlikte birkaç kişi daha orada -çok kişi de hatta- kurtulabilirdi. Mesela, sen diyorsun “Delik deldik.” O delik deldiğiniz yere sürekli ağzını dayasan, burnunu da bir çaputla filan tıkasan, bir şey yapsan.

İBRAHİM GENÇ – Zaten maskelerimizin aparatı var.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Diyelim hiçbir şeyin olmadığını. Ondan sonra, oradan sürekli nefes alsan...

BAŞKAN – Hocam, aslında, İbrahim’in durumundan oraya yönelik yeni bir güvenlik konsepti de geliştirilebilir. Mesela, acil bir durumda, nasıl söyleyeyim, hani, şu evlerde takıveriyorsunuz ocakların kabloları var, şak diye takıveriyorsunuz hemen oradan gaz gelmeye başlıyor. Burada da mesela, öyle bir jet sistem kullanılabilir, jet sistem yerine şey yapılabilir. Ağzına takar bunu, burnuyla, ağzıyla acil bir şeyde... Mesela, bizim hastanelerde ağızlık maskeyle...

YUSUF KOÇHAN – Oksijen gibi bir şeyle.

BAŞKAN – Bu tür şeylerde çok basit de, maliyeti olmayan unsurlardır. Belki bunlar...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Pekâlâ, diğer bir şeyi soracağım madem sen burayı biliyorsun: Buradaki havalandırma, basınçlı hava boruları, istim boruları plastik mi yoksa...

YUSUF KOÇHAN – Şuraya kadar geldi, buraya kadar demir vardı.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Nereye kadar demir?

YUSUF KOÇHAN – Buradan ana yoldan demir vardı.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Burası demir, burası?

YUSUF KOÇHAN – Burasını plastiğe döndürmüşler tahminime.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Şurası plastik miydi? Yani, şuraya kadar demir, burası plastik.

BAŞKAN – S panosuna çıkanlar mı plastikti?

YUSUF KOÇHAN – Aslında, burada komple demir olması lazım.

İBRAHİM GENÇ – Bizim oradaki plastikti ama ana yoldakini bilmiyorum.

BAŞKAN – “Ayak içerisindeki plastikti.” diyor İbrahim ama “Ana yoldakini bilmiyorum.” diyor.

YUSUF KOÇHAN – Ana yoldaki S panosu plastikti. Sen bilmiyorsun, ben biliyorum, ben tarama yaptım orada.

BAŞKAN – Sen ana yolda tarama yaptığın için daha iyi biliyorsun.

YUSUF KOÇHAN – Devamlı ana yolda tarama yaptığımız için biliyorum yani.

İBRAHİM GENÇ – Ana yoldan merkeze kadar metaldi, oradan hem H panosuna hem S panosuna çıkarken havalandırma boruları plastikti.

YUSUF KOÇHAN – Plastiğe dönmüştü.

BAŞKAN – Sona gelindi diye herhâlde maliyetten kaçıldı.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Ama, bunu önceden yapmışlardır. Öyle planlamışlardır.

YUSUF KOÇHAN – Bu kadar büyük patlama şey yapmıyor, normal bir patlama olsaydı belki diyecektik 5-10 kişi zayıf verilebilir ama bu büyük bir zayıftır.

İBRAHİM GENÇ – Keşke göçük olsaydı. Böyle olacağına keşke göçük olsaydı, bir şey olsaydı, göçükten mutlaka çıkarılırdı veya 2-3 kişi öldü ama...

BAŞKAN – Yusuf, İbrahim; çok teşekkür ederiz geldiğiniz için. Ekim ayı içerisinde yeniden bir organizasyon yapar, sizi buraya tekrar davet ederiz.

YUSUF KOÇHAN – Sağ olun Başkanım.

BAŞKAN – Bugünkü toplantımızı da bu vesileyle kapatmış olalım.

Çok teşekkürler.

Kapanma Saati: 13.07